

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

7^E JAARGANG

WOENSDAG 29 MAART 1922

No. 326

INHOUD

HET ONTWERP JAVASCHE BANKWET 1922	Blz. 279
De Electrotechnische Industrie in Nederland door <i>Ir. Mr. B. Koch</i>	281
Medezeggenschap I door <i>A. H. Baron van Hardenbroek van Ammerstol</i>	283
Lepmiddelen door <i>Jhr. F. W. L. de Beaufort</i>	285
De Atmosfeer in het Deutsche Bankwezen door <i>Mr. W. C. Posthumus Meyes</i>	286
Londensche Correspondentie	287
AANTEKENINGEN:	
Kosten van levensonderhoud van arbeidersgezinnen te Amsterdam	288
De Assurantiemarkt in 1921	289
Kleinhandelsprijzen	290
Stand der cultures en uitvoer gedurende het vierde kwartaal 1921, in Suriname	291
MAANDCIJFERS:	
Giro-omzet bij de Nederlandsche Bank	291
Ontvangsten van Spoor- en Tramwegmaatschappijen, November 1921	291
Handelsbeweging over de maand Januari 1922	292
Résumé uit het „Monthly Bulletin of Statistics”	293
Postchèque en Girodienst	293
Rijkspostspaarbank	293
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*Assistent-Redacteur voor het weekblad: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruijge Plaatweg 37.*Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

27 MAART 1922.

In den toestand van de geldmarkt kwam deze berichtsweek geen verandering. Zelfs was in het midden der week de vraag naar prolongatiegeld nog iets sterker, zoodat tot 4¼ pCt. genoteerd werd. Daarna trad in verband met de plotseling sterk verminderende belangstelling op de effectenmarkt een daling in, zoodat Zaterdag 4 pCt. genoteerd werd. Heden kwam de notering echter opnieuw op 4½ pCt. Particulier dis-

conto noteerde 4% pCt., waartegen het tamelijk overvloedige aanbod van wissels regelmatig werd opgenomen.

* * *

De wisselmarkt was stil en zeer stationnair. Een uitzondering maakte de mark, die wederom zeer sterk was aangeboden en in het midden der week voor den nieuwen recordkoers van 0,78 werd verhandeld.

LONDEN, 25 MAART 1922.

Ook gedurende deze week handhaafde zich op de geldmarkt een voortdurend sterke vraag. Over het algemeen deed daggeld 3½—4 pCt.; 7-d. geld bleef op 3 pCt., doch voor geld tot na de maandwisseling werd tot 4½ pCt. gevraagd.

Het bij de Bank of England opgenomen bedrag, dat op Maandag verviel, werd voor een week geprolongeed, terwijl nog een verdere som werd opgenomen.

De discontomarkt sloot zich bij deze vaste stemming niet aan en onder den invloed van de verwachting van een ruimere markt in April was de tendens zelfs iets gemakkelijker. De disconto's voor prima bankaccepten noteerden 3¼—3½ pCt. voor alle looptijden.

HET ONTWERP

JAVASCHE BANKWET 1922.

De vijftien laatstverloopen jaren, gedurende welke de Javascche Bank de functie van circulatiebank vervulde, vormden voor Nederlandsch-Indië een tijdperk van opbloei en welvaart. De in den aanvang der eeuw aanvaarde politiek van bevestiging — ook door uitbreiding — van het gezag, vooral buiten Java, wierp hare vruchten af door bestending van orde en rust, door opwekking en bevordering van ondernemingsgeest op het gebied van landbouw, nijverheid, scheepvaart- en spoorwegverkeer. In de Westerafdeeling van Borneo en de Oostkust van Sumatra werd het geldverkeer gezuiverd van de in omloop gebleven vreemde munt, en ook in de meer afgelegen streken, waar de bevolking geheel gebleven was aan een volgens de muntwet niet gangbaar ruilmiddel, kon voor wettige betaalmiddelen vertrouwen worden gewekt.

Aan de ontwikkeling van het verkeer heeft de circulatiebank, met gebruikmaking van de haar ten dienste staande middelen, medegewerkt met beleid en voortvarendheid. Het aantal kantoren, in het eerste jaar van het octrooi 1906 beperkt tot acht, steeg tot 19 in 1920, ongerekend het bijkantoor te Amsterdam; het opereerend kapitaal, dat in 1907/08 gemiddeld beliep f 47.241.000, was in het eerste oorlogsjaar 1914/15 gestegen tot gemiddeld f 86.700.000, en droeg in 1920/21 gemiddeld f 270.600.000. Beliep het totaal-bedrag der bankbiljetten in 1907/08 eene som van f 62.546.780, tien jaren later was het gestegen tot

f 180.754.970, om in 1920/21 een cijfer te bereiken van f 328.312.140,—. En aan netto-winst, die in 1907/08 beliep f 1.920.300, boekte de Bank in het oorlogsjaar 1914/15 f 2.665.000, en aan het eind van het boekjaar 1920/21 f 6.535.700. Aan aandeelhouders, die in 1908 een dividend ontvingen van 14 pCt., konden in de laatstverloopen drie jaren uitkeeringen worden gedaan van respectievelijk 25, 30 en 35 pCt.

Dat bij dezen vooruitgang de Regeering van oordeel was bij de verlenging van den duur van het octrooi, als prijs voor het emissie-recht, eene vergrooting van het winstaandeel van het Land te moeten bedingen, ligt voor de hand. De eisch kan te minder bezwaar ontmoeten, waar slechts bedongen wordt een gedeelte der overwinst — waaronder te verstaan de netto-winst, verminderd met een bedrag van 6 pCt. van het kapitaal, ten behoeve van aandeelhouders — en eene vergrooting van het kapitaal noodig wordt geacht van zes millioen tot negen millioen gulden.

Bij de behandeling in den Volksraad gevraagd naar de redenen, die de uitbreiding van het kapitaal noodig maken, antwoordde de Regeering met een beroep op de bestemming van het kapitaal als zekerheid voor de verbintenissen van de Bank jegens hare schuldeischers, in het bijzonder bij de eindelijke vereffening, waarvoor het gewenscht is, dat er een zekere verhouding bestaat tusschen dat kapitaal en het bedrag der verplichtingen, die in de laatste jaren eene aanzienlijke uitbreiding hadden verkregen.

Het is eenigszins verrassend, na dit betoog, kennis te nemen van de redactiewijziging van het voorschrift in het ontwerp-Bankwet op vergrooting van het kapitaal betrekking hebbende. Op het voetspoor der Nederlandsche Bankwet was in het oorspronkelijk ontwerp aan den Gouverneur-Generaal voorbehouden, tijdens den duur van het privilege, tot vergrooting van het kapitaal te besluiten, zij het dan ook onder voorbehoud van toestemming der Bank. Vergrooting om redenen van algemeen belang ligt toch niet op den weg der vergadering van aandeelhouders. Naar het oordeel van eenige leden van den Volksraad zoude echter, blijkens het afdelingsverslag, de redactie juist zijn, indien zij luidde: „Het kan met toestemming van den Gouverneur-Generaal worden vergroot.” Immers het is niet de Gouverneur-Generaal, die het kapitaal vergroot. Het ontging kennelijk den Volksraadsleden, dat hier sprake is niet van een voorschrift in de statuten eener naamlooze vennootschap, maar van eene voorwaarde voor het recht van uitgifte van bankbiljetten. Zwichtende voor de opmerking stempelde de Regeering tot een recht van de Bank, wat als een haar te stellen eisch was bedoeld. Handhaving of vergrooting van het maatschappelijk kapitaal kan, ook wegens het daaraan verbonden stemrecht, en de aan de aandeelhouders voorbehouden bevoegdheid tot benoeming van den Raad van Commissarissen, geen onverschillige zaak zijn. De Regeering acht het noodig, het nationaal karakter der Javasche Bank te verzekeren door voor de uitoefening van het stemrecht als eisch te stellen de hoedanigheid van Nederlandsch onderdaan (artikel 3, alinea 2, van het ontwerp). Van niet minder gewicht schijnt een middel van verweer tegen een mogelijke poging tot overheersching van private belangen in den kring van aandeelhouders. Uit dit oogpunt beschouwd, had een voorbehoud van het uitsluitend recht van initiatief de voorkeur verdiend boven een recht van placet.

Het ontwerp-Javasche Bankwet 1922 bedoelt het privilege om als circulatiebank in Nederlandsch-Indië werkzaam te zijn, te verlengen met een tijdperk van vijftien jaren, eindigend den 31en Maart 1937.

De bepalingen, waaronder het privilege zal moeten worden uitgeoefend, geven tot bespreking van beginselvragen geen aanleiding. Het ontwerp is geschoeid, zoo lezen wij in de Memorie van Toelichting, op de leest van de „Bankwet 1919. Waar bij de jongste octrooi-vernieuwing van de Nederlandsche Bank de grondslagen van deze circulatiebank aan een nauw-

gezet onderzoek zijn onderworpen, kan gereedelijk worden aangenomen, dat het onderhavig wetsontwerp in overeenstemming is met de toenmaals algemeen als juist aangenomen beginselen.”

Wordt hiermede ook de duur der verlenging gemotiveerd? Is er voldoende rekening mede gehouden, dat het groeiproces van den voet, voor welken de schoen bestemd is, leiden kan tot eene vervorming, die aan eene verruiming — zoo niet eene bevrijding — binnen het tijdperk van den duur van het privilege, behoefte doet gevoelen? Bepaaldelijk moge de vraag worden gesteld, hoe het staat met het vraagstuk der munteenheid tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië, tot onderzoek waarvan in April 1921 eene Staatscommissie werd ingesteld. Welke zullen van eene eventueele scheiding der muntgemeenschap de gevolgen zijn voor de toepassing der in de bankwet opgenomen bepalingen omtrent de inwisselbaarheid der bankbiljetten en de verplichting tot metaaldekking van de onmiddellijk opvraagbare obligo's? In Nederland heeft men, wat de inwisselbaarheid betreft, genoeg genomen met de vrijheid der Bank om de betaling harer biljetten, naar keuze te doen geschieden in zilver of goud, in verband met de verbintenissen door de directie der Nederlandsche Bank tegenover de Regeering aangegaan tot handhaving en voortzetting van de tot dusver door haar gevolgde goudpolitiek, door bij stijging van de wisselkoersen op het buitenland boven de pariteit der goudwaarde, haren goudvoorraad, zoolang zij daartoe bij machte zal zijn, voor uitvoer beschikbaar te blijven stellen op den voet van f 1653,44 per KG. fijn voor haren en tot hiermede overeenkomende prijzen voor gouden muntspeciën. De verbintenis heeft, zoolang tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië de wettelijke munteenheid niet is opgeheven, ook voor laatstgenoemd gebied beteekenis. Zoozeer, dat bij de inwerkingtreding van het vigerend octrooi der Javasche Bank, door den toenmaligen President van de Nederlandsche Bank, Mr. N. P. van den Berg, kon worden geschreven:

„Bij een voor Indië ongunstigen wisselkoers, die uitvoer van specie naar Nederland noodzakelijk mocht maken, (blijft) de zilvervoorraad der Javasche Bank hiervoor natuurlijk aangewezen. De zorg voor de handhaving der goudwaarde van ons ruilmiddel, die het de Nederlandsche Bank tot plicht maakt om voor haren goudvoorraad te waken en hem tempore utili tot breideling der wisselkoersen voor uitvoer beschikbaar te houden, is eene taak te eenenmale vallende buiten de bemoeienissfeer van de Javasche Bank.”¹⁾

Het is hier de plaats niet om over de toen onvoorzene ontwikkeling van het geldverkeer in Nederlandsch-Indië, en de daaruit voortgesproten wijzigingen in den munttoestand, uit te weiden, die de Javasche Bank ertoe brachten, zelfstandig eene goudpolitiek te volgen. Waar het op aankomt is slechts, dat het privilege der Javasche Bank ten deze volle vrijheid laat, m.a.w. aan het publiek een waarborg voor de waardevastheid van het ruilmiddel onthoudt, die in Nederland — in normale omstandigheden althans — onmisbaar is geoordeeld. Men zou in dezen toestand kunnen berusten, zoolang geen nieuwe muntregeling voor Nederlandsch-Indië noodig blijkt. Indien echter de resultaten van het onderzoek der Staatscommissie de noodzakelijkheid eener voorziening doen blijken, welke eene wijziging of aanvulling van het bankoctrooi ten gevolge moet hebben, mag niet een mogelijk verschil van inzicht tusschen Bank en Regeering, de vrijheid van de Regeering belemmeren. Als maatregel van voorzichtigheid ware derhalve eene aanvulling van artikel 33 van het ontwerp, handelende over tusschentijdsche eindiging van het privilege, niet overbodig geweest.

Aan het ontwerp-Javasche Bankwet 1922 is toegevoegd een voorstel om de hoedanigheid van wettig betaalmiddel, welke in het oorlogsjaar 1914 aan de

¹⁾ De Economist, Jaargang 1906, (blz. 19 van den overdruk).

biljetten der circulatiebank in N.-I. werd toegekend, bij de wet te bekrachtigen.

Bij de toelichting van het ontwerp wordt aange- teekend, dat het hier betreft een blijvende maatregel van verreikende economische betekenis.

Van de zijde der circulatiebank is indertijd de uiting vernomen, dat „het haar zelve te eenenmale koud (kan) laten of haar bankpapier al of niet de hoedanigheid van wettig betaalmiddel bezit”.¹⁾ Toegelicht door de stelling, dat de kwijtingskracht der biljetten niets toedoet aan de „earning capacity” van de Bank, heeft de opmerking haar waarde. Aan den anderen kant ligt in der maatregel onmiskenbaar een bewijs van vertrouwen in het beleid van haar bestuur, en in de oprechtheid van haar streven om, in samenwerking met de Regeering, de waardevastheid van het ruilmiddel als hoofddoel harer werkzaamheid te beschouwen, met verzijdestelling desnoods van daarmede strijdige particuliere belangen.

De bijna honderdjarige werkzaamheid der Javasche Bank geeft volle recht haar dit vertrouwen te schenken.

En het zal aan de directie en de Commissarissen der Bank niet onwelgevallig kunnen zijn, eene zoodanige uitspraak van vertrouwen bij de wet te ontvangen.

d. R.

DE ELECTROTECHNISCHE INDUSTRIE IN NEDERLAND.

Hoe weinig aantrekkelijk het ook mag zijn in te gaan op averechtsche beweringen en aan die uitingen een schijn van belangrijkheid te geven door de moeite, die men neemt om ze te weerspreken, — de plaats, waar zulke beweringen een onderkomen vinden, noopt soms daartoe.

Zoo was eenigen tijd geleden in de Economisch Statistische Berichten een artikel te lezen,^{*)} dat eene zoo scheeve voorstelling gaf van den groei, de betekenis en de verlangens der electrotechnische industrie hier te lande, dat een rechtzetting van de feiten niet uit mag blijven.

De bedoeling van het artikel was in het kort op de electrotechnische industrie, met een enkele lofwaardige uitzondering als voor Philips' Gloeilampenfabrieken, het stempel van een kunstmatig gegroeide oorlogsindustrie te drukken, terwijl mede betoogd werd, dat de bloei dier industrie allerminst weer *kunstmatig* in stand mocht worden gehouden door eene „bescherming”, als waarom door de Vereeniging van Fabrikanten op Electrotechnisch Gebied (Ver. Foegin) was gevraagd.

Wat de gevraagde bescherming betreft het volgende. Om te beginnen staat het vast, dat in *normale* verhoudingen door de Ver. Foegin nooit om inmening van de Regeering zou zijn gevraagd, waarbij met normale verhoudingen bedoeld worden normale valutaverhoudingen. Tegenover Zweden, Amerika, Engeland en zelfs Frankrijk wordt immers geene bescherming gevraagd, maar feitelijk alleen tegen Duitschland. En welke reusachtige bescherming is er dan toch gevraagd? Was het een invoerrecht van 50 pCt.? van 75 pCt. of van 100 pCt. en meer? Er werd alleen gevraagd, dat de geringe bescherming, die het wettelijk vastgestelde fiscale 5 pCt. invoerrecht geeft, niet illusoir zou worden. Men moet hierbij niet de omstandigheid uit het oog verliezen, dat tot voor kort het 5 pCt. invoerrecht berekend werd naar den „loopen- den prijs hier te lande”, dat echter in Mei 1921 plot- seling eene bepaling in werking trad, waardoor verder kon worden volstaan met de betaling van een invoer- recht, berekend naar de werkelijke kooprijzen (fak- tuurrijzen). Het is duidelijk, dat deze overigens met goede bedoelingen gemaakte bepaling,^{**)} den concu-

rentiestrijd met landen van lage valuta, waar eene misverhouding bestaat tusschen de koopkracht van het geld in het binnenland en op de wereldmarkt, nog eens extra verzwaart. Omdat aan de nieuw inge- voerde wetsbepaling natuurlijk niet te tornen viel en men toch graag het geringe invoerrecht van 5 pCt. berekend zag op eene wijze, die het ongeveer bracht op de gewone hoogte van vóór Mei 1921, vroeg men speciaal de Mark in rekening te brengen naar de intrinsieke waarde in Duitschland.

• Ziedaar de heele bescherming, welke een kunst- matigen bloei kunstmatig in stand zou moeten hou- den!

Er zijn natuurlijk fabrieken, die wel gaarne werke- lijk beschermende rechten zouden willen zien inge- voerd, daartegenover zijn weer andere volbloed vrij- handelaar; voor onze beschouwing hebben we echter uitsluitend te maken, met wat door de Ver. Foegin feitelijk gevraagd was.

En thans de geforceerde groei gedurende den oor- log. Niemand zal ontkennen, dat de oorlog eene krachtige ongewilde bescherming der Nederlandsche electrotechnische industrie heeft meegebracht, dat er ook wel bedrijfjes zijn gekweekt, die beter verdwijnen konden of reeds verdwenen zijn. Iets anders is het echter van verschillende met name genoemde bedrij- ven gedeeltelijk met behulp van onjuiste cijfers, ge- deeltelijk aan de hand van onjuiste beweringen, te stellen, dat hunne positie vóór den oorlog moeilijk was en zij, na door den oorlog in hun groei geforceerd te zijn, vermoedelijk dus weer zullen moeten inzinken.

Ter staving van zulke beweringen worden o.a. ook twee maatschappijen ten toonee gevoerd, het Noor- derlicht, die failliet is gegaan en de Nederl. Electr. Mij. van Groeneveld Rumpol & Co., welke, hoe wei- nig zij overigens ook gemeen hebben, beide tot de zgn. installatiefirma's zijn te rekenen en niet tot de eigenlijke fabrikanten.

Verder kreeg men te hooren, dat het te betwijfelen viel of bedrijven, die hunne grondstoffen (ijzer, koper, katoen, zijde, enz.) uit het buitenland moesten halen, hunne positie zouden kunnen handhaven. Alsof het in de staathuishoudkunde eene eens voor al uitge- maakte zaak was hoe, met het oog op eene bepaalde markt, met het meeste voordeel gewerkt wordt: door fabricage ter plaatse, waar de grondstoffen zich be- vinden, of bij de markt zelve. Alsof ook Duitschland (dit is nl. de eenige gevreesde concurrent) niet even- goed vele zijner grondstoffen als b.v. katoen, koper en rubber uit het buitenland moet betrekken, en of daarbij o.a. de ligging van Nederland t.o.v. Amerika, dat deze grondstoffen b.v. voor de kabelfabricage moet leveren, niet gunstiger is dan de Duitsche.

Volgens de redeneering in het gewraakte artikel, zou eigenlijk naast landbouw en veeteelt alleen de baksteenindustrie, — en dat nog alleen voor zoover zij stookt met turf of Limburgsche kolen, — in Nederland recht van bestaan hebben.

Meer zin dan losweg te beweren, dat bij de uit- breiding, die de electricatie van ons land zal krij- gen, het grootste belang ligt bij den consument, koper van electrotechnische artikelen, heeft het te bedenken, sinds wanneer eigenlijk eene electricatie van Neder- land bestaat, die een opbloei van electrotechnische in- dustrie mogelijk maakt.

Eerst sinds ongeveer 1912 wordt de toepassing van de electriciteit in ons land meer algemeen met de oprichting van de distriktscentrales. Vanaf dat

dien bij bestelling. Aan de bezwaren van den handel be- treffende de onzekere berekening van het invoerrecht heeft men door de nieuwe bepaling tegemoet willen komen. Wel eigenaardig mag het echter heeten, dat de gemaakte ver- andering eerst bij de wet is vastgelegd en in werking is getreden op een tijdstip, waarop de groote prijsverschillen uit den oorlog niet meer voorkwamen. Zonder de goede be- doeling te willen miskennen, kan toch niet anders gezegd worden dan, dat de wet te laat gekomen is en nu alleen de valuta-concurrentie in de hand werkt.

¹⁾ Verslag over het boekjaar 1909/1910, blz. 115.

^{*} In het No. van 11 Jan. 1922.

^{**)} In den oorlog was een groote onzekerheid in den han- del ontstaan doordat de „lopende prijs” op het oogenblik van levering dikwijls buitengewoon sterk verschilde van

oogenblik is een algemeene groei der electrotechnische industrie pas mogelijk.

We mogen dan verder wel eens bedenken met welke zeer bijzondere moeilijkheden de electrotechnische fabrieken vóór den oorlog te strijden hebben gehad en dat zij ondanks die moeilijkheden toch behoorlijk gegroeid zijn.

Natuurlijk hebben zij om te beginnen te kampen gehad met het algemeen verbreide Nederlandsche vooroordeel tegen produktien van eigen industrie, verzwaaard door het feit, dat overal fabrieken en overheidsbedrijven reeds vaste en aangename relaties met het buitenland bezaten.

Wat echter meer zegt: de Nederlandsche electrotechnische industrie heeft zich moeten ontwikkelen onder den druk van en in concurrentie met *beschermde* industrieën.¹⁾ En niet met beschermde industrieën, die samen met de onze nog eerst groot moesten worden, maar met beschermde *volwassen*, reeds geheel op massafabrikage ingestelde industrieën. Dit feit alleen bewijst reeds de levensvatbaarheid van dezen tak van nijverheid in ons land en zou volgens de meer beschermingsgezinden op zichzelf voldoende zijn om haar een recht toe te kennen op Regeeringsbescherming, zoodra zij die mocht verlangen tegen eene „valutaconcurrentie”, vooral waar Regeeringsbemoediging (werkloozenuitkeeringen, loonopdriving in het overheidsbedrijf, rijkssteun bij den aanbouw van huizen, gedwongen korte werkweek) aan deze valutaconcurrentie op nooit gehoorde wijze kracht heeft bijgezet.

Vóór den oorlog viel reeds een groei van de electrotechnische industrie te constateeren, zou nu die groei echter door den oorlog zijn *geforceerd*? Bevordert zeker, deze industrie heeft een vlucht genomen of kunnen nemen, die zonder den oorlog niet mogelijk was geweest. Maar geforceerd? Er ligt in dit woord eene afkeuring, waarmee men zou willen insinueeren, dat b.v. de grondslag der industrie, die ons bezig houdt, ongezond is, of dat zij uit hare krachten is gegroeid, of ook dat de organisatie zou hebben geleden door of geen gelijken tred zou hebben kunnen houden met den snellen groei. Praktisch wordt het tegenbewijs wel daarmede geleverd, dat van geen enkel land, met uitzondering van Duitschland, op dit oogenblik de concurrentie gevreesd wordt. Zelfs van Duitschland zou de concurrentie niet geducht behoeven te worden, indien de Deutsche valuta zich maar niet voortdurend in dalende richting bewoog. (Er mag misschien nog wel even aan worden herinnerd, dat eene daling van de mark van b.v. 1,5 tot 1 procentueel overeenkomt met eene daling van 60 tot 40 en dat de loonstijgingen in Duitschland in de verste verte niet gelijken tred houden met de daling van de mark).

Maar laten we eens zien hoe de oorlog beschermend op onze industrie heeft gewerkt. Misschien zal voor latere economen de opbloei (tengevolge van de krachtige oorlogsbescherming) dier gezonde industrie met produktie-in-het-klein tot een goed georganiseerde industrie met massa-produktie nog eens een „klasiek” voorbeeld leveren van wat tijdelijke bescherming in een bepaald tijdvak harer ontwikkeling voor eene industrie kan beteekenen.

Een feit is het, dat door de electrotechnische industrie over het algemeen massa-artikelen worden vervaardigd. Vóór den oorlog hadden door verschillende omstandigheden de meeste fabrieken weinig gelegenheid zich op massaproduktie toe te leggen.

¹⁾ Zelfs kan eigenlijk van eene concurrentie op gelijken grondslag niet gesproken worden, omdat de wet de Nederlandsche industrie gedeeltelijk bij de buitenlandsche *achterstelt*. Door de eigenaardige regeling toch, waarbij „fabrieks-werktuigen” vrij van invoerrecht worden toegelaten, heeft de buitenlandsche fabrikant van motoren, dynamo's, transformatoren en de zgn. elektrische apparaten een niet onbelangrijken *voorsprong* op den Nederlandschen, omdat deze laatste over vele door hem gebruikte materialen en onderdeelen wel degelijk 5 pCt. invoerrecht moet betalen.

Daarvoor was over het algemeen het afzetgebied in Nederland en koloniën te beperkt en speciaal de Deutsche concurrentie te scherp. Feitelijk had in dachtig aan het spreekwoord „de kost gaat voor de baat uit” eerst tot groote uitbreiding moeten worden overgegaan om daardoor tot massaproduktie en goedkoopere fabrikage te komen.

Maar wie geloof, dat, een enkele uitzondering daargelaten, een beroep op de geldmarkt door de electrotechnische industrie in haar geheel, voldoende weerklank zou hebben gevonden? Toen echter in den oorlog de mogelijkheid zich voordeed de groote kosten verbonden aan de inrichting voor massafabrikage, uit de verhoogde opbrengsten te bestrijden, hebben de meeste fabrieken van die onverwachte gelegenheid gebruik gemaakt en met de uitbreiding van haar bedrijf zich op dien vorm van produktie toegelegd. De bekende Hollandsche degelijkheid heeft daarbij medegewerkt om de uitbreiding binnen de perken te houden, waardoor de ontwikkeling der organisatie gelijken tred kon houden met die van het bedrijf.

De voorstelling gewekt, alsof de industrie door hare groote uitbreiding nu moeilijker zou kunnen mededingen tegen het buitenland dan vóór den oorlog, is geheel verkeerd. Juist door die uitbreiding heeft zij zich op steviger grondslag kunnen vestigen en is, zooals reeds boven betoogd, *normaal* konkurrenzfähig geworden.

Wie zal haar echter kwalijk nemen, dat in de huidige alles ontwrichtende valutaverhoudingen van deze Konkurrenzfähigkeit tegenover Duitschland niet veel terecht komt? Is hetzelfde niet het geval met andere industrietakken, die sedert lang hun bestaansrecht hadden bewezen?

Toch heeft de electrotechnische nijverheid niet maar in de eerste plaats gedacht aan staatshulp, doch is begonnen met te onderzoeken, wat er in eigen bedrijf te bezuinigen viel. Dit wordt o.a. zeer treffend aangetoond door het feit, dat eenige ondernemingen, reeds vóór het besluit van den Metaalbond in dezelfde richting een verlagings der loonen hadden ingevoerd, nl. de Electromotorenfabriek „Dordt” in April 1921 en de N.V. „Heemat” in Augustus 1921.

Met deze opmerkingen zou eigenlijk kunnen worden volstaan, indien het artikel, naar aanleiding waarvan wij schrijven, niet nog bij enkele opgesomde fabrieken grove onjuistheden hadde bevat. Doorlopend schijnt de opmerking, dat eene fabriek aan Rijk en Gemeente levert, bedoeld te zijn als een soort kleineering, terwijl veeleer het omgekeerde er uit te halen is. Tot nu toe waren rijksinstellingen en gemeenten in hare bijzondere voorkeur voor Nederlandsche fabriekaat nooit zoover gegaan, dat zij dit fabriekaat aanschafften, indien het ook maar het geringste onvoordeelig prijsverschil met het buitenlandsche had. Het feit, dat voor en na den oorlog eene fabriek aan Rijk en Gemeente levert, beteekent dus, dat haar fabriekaat zich naast dat van de reeds ingevoerde buitenlandsche fabrieken met inspanning een plaats heeft veroverd.

Over Philips' Gloeilampenfabrieken behoeven wij niets te zeggen, waar het bewuste artikel de buitengewone belangrijkheid van deze fabriek niet betwist.

De Electrotechnische Industrie v.h. Smit & Co. leverde vóór den oorlog ongeveer slechts 20 pCt. van hare produktie aan Marine en Koloniën, gedurende den oorlog steeg dit percentage tot 40. Deze fabriek, die zich van een klein werkplaatsje tot een respectabele fabriek van motoren en dynamo's had opgewerkt, heeft er de voorkeur aan gegeven zich niet op de gewone wijze uit te breiden en heeft daarom het aanzijn gegeven aan twee zelfstandige fabrieken, de Electromotorenfabriek „Dordt” in 1911 en W. Smit & Co.'s Transformatorenfabriek in 1913. Beide fabrieken konden vóór den oorlog loonend produceeren.

De N.V. Nederl. Fabriek van Hoog- & Laagspannings-Apparaten „Hapam” werd weliswaar gedurende den oorlog opgericht, doch beteekende dit niet anders dan eene administratieve scheiding tusschen

de fabriek en het installatiebedrijf Alberts en Klufft, in welk laatste de fabriek sedert 1905 gegroeid was.

De Hollandsche Draad- & Kabelfabriek keerde al dadelijk over het eerste volle jaar van hare werkzaamheid 10 pCt. dividend uit en heeft zich vóór den oorlog steeds regelmatig vergroot. Reeds vóór den oorlog werd meer dan 50 pCt. van het produkt geëxporteerd en eene belangrijke vergrooing, in 1914 ontworpen, werd door den oorlog eerst met ruim een jaar vertraging ingevoerd.

De Nederlandsche Kabelfabriek heeft nooit aansluiting gezocht in het buitenland. Deze fabriek kon eerst in Augustus 1914 in werking treden en voorzag al dadelijk in een zeer dringende behoefte. Van de omstandigheden kon zij partij trekken om een geheel op moderne leest geschoeide fabriek in te richten met de allernieuwste machines. Door de inrichting van een koperwalswerk en draadtrekkerij is zij geheel onafhankelijk van buitenlandsche koperfabrieken geworden.

De grootste elektrische apparatenfabriek in ons land de „Heemaf”, tevens installatiefirma, werkte als fabriek reeds vóór 1900 en werd vóór den oorlog bij herhaling belangrijk uitgebreid. De N.V. Hazemeyer had toen ook reeds een loonend bedrijf en zelfs een kleinen export.

Tal van electrotechnische fabrieken van beteekenis werden eenvoudig niet genoemd, b.v. de Electro-mechanische Industrie te Utrecht, Inventum te Bilt-hoven, Nederl. Seinstellenfabriek te Hilversum, Electriche Werktuigenfabriek te Reijen, Electro-Appar. Fabriek „Systeem Coq” te Utrecht, Fabriek van Electriciteitsmeters te Dordrecht, Nederl. Instrum. & Electr. Appar. Fabriek „Nieaf” te Utrecht e.a.; dat verschillende metaalindustrieën electrotechnische onderafdeelingen hebben, als de Machinefabriek „Breda”, Automatic Screw Works e.a., werd niet vermeld; dat er nog zeer vele kleinere fabrieken bestaan, die met elkaar toch een respectabel kapitaal vertegenwoordigen, als Elementenfabriek De Kroon, Eerste Nederl. Electro-Magn. Uurwerkenfabriek, Apparatenfabriek Nederland, enz. werd met stilzwijgen voorbijgegaan. Ook kreeg men er niets van te hooren, dat verschillende fabrieken, zonder zelf eigenlijke electrotechnische fabrieken te zijn, materialen leveren, gedeeltelijk uitsluitend bestemd voor de electrotechniek of electrotechnische fabrieken. Hiertoe behooren b.v. Vitrite Works te Middelburg (fittings), Mosa Porceleinfabriek te Maastricht, Excelsior te Schiedam (buisen).

Moge met deze regels aan den onbevooroordeelden lezer duidelijk zijn gemaakt, dat de electrotechnische industrie in Nederland meer beteekent en vooral ook een gezonder kern heeft dan men hem wilde doen gelooven.

Het heeft geen pas een kleinerend oordeel te vellen over den omvang en de beteekenis voor Nederland van deze industrie als geheel, noch over de prestaties der afzonderlijke fabrieken vóór, gedurende of na den oorlog.

Ir. Mr. B. Koch.

MEDEZEGGENSCHAP.

I.

De heer A. H. baron van Hardenbroek van Ammerstol schrijft ons:

Vermoedelijk hebben vele lezers van dit tijdschrift, evenals ik, met aandacht de vier artikelen van den heer Smeenk onder bovenstaand hoofd gevolgd.

Het is mogelijk dat de inhoud, op lezers die niet in het bedrijfsleven thuis zijn, eenigen indruk maakt in de richting door den heer Smeenk bedoeld en omdat dit eventueel een pernicioose uitwerking zoude kunnen hebben, meen ik niet te mogen nalaten mijn stem tegen inhoud en strekking dier artikelen te verheffen.

Voor een ieder, die in het werkelijke bedrijfsleven staat zijn deze schrifturen natuurlijk dood-onschuldig; d.w.z. zij zullen geen twijfel verwekken, doch wel een

gevoel van wrevel en vervolgens de krachten toespitsen, die ingaan — in moeten gaan — tegen het huidige, tot ziekelijkheid uitgegroeide gedelibereerde over de bedrijven en derzelver leiding, waaraan onze Maatschappij te gronde gaat, zoo niet zeer spoedig terugtreden op dien weg volgt.

Van bouwen en geneesmiddelen dacht iedereen altijd verstand te hebben. De doktoren moeten nog steeds optornen tegen de kwakzalverij of de wijsheid, dat een spinneweb dan wel een weegblad op een bloeddende wonde minder juist zijn. Wat betreft het bouwen en de huurpolitiek, waardoor het geheele woningvraagstuk zoo in de impasse geraakte door de bemoeizucht van allerlei verkeerde „dokters”, is dit langzamerhand wel voor een ieder duidelijk geworden.

Bizondere tijden toonden in de historie excessen; op geweld en inspanning tot het uiterste volgt algemeene slapte met geestesverwording in beide gevallen, zij het in omgekeerden zin. De middeleeuwen baarden kinderkruijstochten en dansers op kerkhoven, tot zij dood erbij neervielen, of wel dansers op bruggen, die deze onder hun geweld deden inzakken, waarna de rivier hen verzwoeg.

De huidige tijd toont excessen ook in dansen, dat in alle standen, onder alle vormen, bij alle gelegenheden, geweld is toegenomen.

De huidige danswoede gaat gepaard met absorberen van het nationaal vermogen, benevens vrij algemeene blindheid voor de meest eenvoudige bestaande menschelijke eigenschappen, voor de grondslagen der economie; en een overbieden door allerlei „dokters” tegen elkaar op in allerlei moois, met niet minder hartstocht en wellicht even waar gemeend, als zij die destijds de kinderkruijstochten predikten.

Na verovering der „politieke democratie”, wordt thans gepredikt die der „industriële democratie”, en het mag alleen maar verbazing wekken, dat het onderscheidingsvermogen ten opzichte van de realiteit in dit gedrijf even ver is gedaald als eeuwen geleden bij dat bovengenoemde drijven, waarbij thans — als toen — het bestaande geslacht, maar zelfs het toekomstige — de kinderen — geofferd worden aan de verwording in denken, die wij thans medeleven.

Het begrip „medezeggenschap”, zoo gretig door de socialisten gepropageerd, is overgenomen door den schrijver van genoemde artikelen en diens geestverwanten onder de thans regeerende partijen en schijnt wel zoo ongeveer verkiezingsleuze te zijn, waar geen der politieke partijen zich geheel eraan heeft durven te onttrekken iets ervan te zeggen in hunne programma's.

In dit *politieke* opbieden dreigt dan ook het gevaar; dat het begrip medezeggenschap en de inhoud der betreffende artikelen in dit *economische* tijdschrift, *economisch* onjuist zijn behoeft wel geen nader betoog en men vraagt zich af, waarom daaraan zoo veel plaats is ingeruimd, tenzij het doel mocht zijn eens voor al door opneming der bestrijding het onderwerp afdoende te onthalzen; zooals de bedrijfsorganisatie (publiekrechtelijke, maatschappelijke of in nog andere variëteit) thans toch wel naar Utopia is verwezen, door deze eens grondig te behandelen.

Intusschen het betoog van den heer Smeenk, onder den naam „medezeggenschap”, nadert ten zeerste bovengenoemde utopiën en dit vooral, waar hij het geheel zoo samen koppelt met het collectief-arbeidscontract, dat ook al zeer na familie is van die bedrijfsorganisatie of medezeggenschap zooals het geheel door hem wordt uitgewerkt.

Zonder twijfel hebben deze vrij wer in bijzonderheden uitgewerkte artikelen één groote verdienste, namelijk dat ook elke outsider met normaal rechtsgevoel en economisch inzicht, die zich goed reenschap wil geven van den inhoud, zoo noodig na voorlichting door „het contra”, tot de conclusie moet komen, dat bedoelde medezeggenschap volstrekt verwerpelijk is. Ik wil dus in dit verband hulde brengen aan den heer Smeenk, dat hij duidelijk heeft gemaakt,

door af te dalen in bijzonderheden, welke *beteekenis* door de propagandisten van medezeggenschap feitelijk daaraan wordt gehecht en waardoor het woord dat zoovele *begrippen* toelaat, is opgehelderd. Wie nog gevoelt voor de huidige rechtsorde, voor de instandhouding der Maatschappij, voor behoud van het *privaatbezit*, is gewaarschuwd.¹⁾

Immers, niettegenstaande de heer Smeenk nadrukkelijk zegt de Socialisatie te verwerpen, gaat zijn stelsel geheel in die richting en hij spreekt dan ook van een „recht tot medezeggenschap in uitgebreiden vorm”, van een „volwaardige positie” van „opname in de directie en/of in den Raad van Commissarissen van een paar arbeidersvertegenwoordigers”, en zoo meer. Hij wenscht „waar er gelukkig zooveel meer ontwikkelde arbeiders, voor die taak geschikt, komen”, medezeggenschap in den *bedrijfstak* voor leiders van vakverenigingen en in de *afzonderlijke bedrijven* voor enkelen uit die bedrijven.

Met het grootste gemak wordt ook voorgehouden, dat medezeggenschap in den meest uitgebreiden vorm, zich uitstrekkende over arbeidsvoorwaarden, aankoop, verkoop, de geheele technische commerciële en financiële gestie, aanschaffen van bepaalde nieuwe machines, mede beslissen over reserves en afschrijvingen, toch eigenlijk het ware is.

Waar schrijver gevoelt, dat dit toch eigenlijk is het aantasten van den *eigendom*, remt het hem niet en zegt hij onvervaard, dat het daarover eigenlijk niet gaat, doch alleen over het *beschikkingsrecht* over dien eigendom en wanneer de medezeggenschap inperking van het beschikkingsrecht der juridische *eigenaren van de productiemiddelen eischt*, moet dat beginsel worden aanvaard.

Of men nu voluit in zijn vaandel schrijft socialisatie: de produktiemiddelen moeten in eigendom aan de gemeenschap komen, dan wel het begrip eigendom elimineert en euphemistisch zegt: over eigendom praat ik wel beschouwd niet, die laat ik aan de eigenaren, maar ik ontnem hen alle macht erover, doordat ik ingevolge de nieuwste vinding — beschikkingsrecht — iets daarboven stel, dan valt toch *niet* te ontkennen dat de heer Smeenk praktisch niets anders wil dan socialisatie.

Sympathieker is overigens ronduit te eischen socialisatie en het kind dan ook maar bij den naam te noemen, dan in veel woorden gecamoufleerd daarop te komen, zonder het aldus te willen noemen en praktisch ontnemen van eigendomsrecht een anderen naam te geven.

De eigenaar en/of de leider eener zaak, die volgens het systeem Smeenk over den eigendom en de gansche leiding zoude laten beschikken en kans zoude zien op zoodanige wijze te blijven werken en *verantwoordelijkheid* te dragen, moet nog geboren worden; maar voor een moment aangenomen, dat zoiets mogelijk zoude zijn, dan is er toch praktisch geen verschil meer met socialisatie bij een dusdanig z.g. eigendom en z.g. *privaatbeheer*, die *practisch* geen eigendom en eigen beheer meer zijn.

De heer Smeenk noemt het geen ongeoorloofden eisch, geen aantasting van den eigendom, wanneer in bedrijfstak en bedrijf een dusdanige vèrgaande medezeggenschap door de arbeiders wordt gevorderd, hij aanvaardt het beginsel.

Welnu, laat hij dan ook de eenig zuivere consequentie trekken, namelijk, dat hij staat op het socialistische standpunt en dat hij zich keert tegen de bestaande rechtsorde.

Het spreekt ook vanzelf, immers de diverse camouflage voor socialisatie namelijk: bedrijfsorganisatie, medezeggenschap, wettelijk verbindend maken van

¹⁾ Nog voor afdrukken hiervan brengen de bladen van 16 Maart het bericht der fusie van het N.V.V. en A.V.V. benevens wat deze *eischen*, hetgeen zeer wel overeenkomt met de wenschen van den heer Smeenk en aantoon, hoe aangestuurd wordt op de vernietiging der bestaande rechtsorde en hoezeer aan zelfoverschatting wordt geleden bij deze doktoren.

het collectieve arbeidscontract en de familie van dit alles, waar het gemeenschapsbedrijven betreft: het georganiseerd overleg, het wijst alles naar één kant en heeft dan ook van de socialisten zoo gaarne volle medewerking.

Aan al dusdanig gedokter en gedelibereer is de huidige algemeene maatschappelijke ziekte te wijten; het tegenwoordige dolzinnige dansen uit zich ook in een algemeenen dans naar den economischen ondergang.

Jaren achtereen zijn nu de meest elementaire economische beginselen vertrapt en in stede van in te zien, dat doodeenvoudig bij de algemeene verarming past: algemeen langer en harder werken, versobering, onverbiddelijk stoppen met experimenten en *aankweken van rust, ten slotte algemeene inspanning in alle klassen der bevolking*, wordt hier en daar maar voortgedokterd en daarmee de verwarring vermeerderd.

Wanneer dit komt van socialistische zijde, is het niet zoo ernstig, immers „men” weet zoo langzamerhand de gewone overdrijving daarbij wel naar waarde te schatten; ernstiger wordt het echter, wanneer het komt van niet-uitgesproken socialistische zijde, wanneer ook daar met alle geweld naar oplossingen (niet noodzakelijk, maar als zoodanig voorop geschoven) wordt *gezocht*, die niet te geven zijn, die in geen geval door wettelijke maatregelen of decreten van bovenaf kunnen worden geprovoceerd.

De samenleving wordt niet gevormd door van bovenaf opgelegde kunstig samengestelde systemen. De huidige tijd toont toch overduidelijk aan, voor wie niet blind wil zijn, dat de eenzijdige on-economische richting, waarin wordt gestuurd door allerlei wettelijke regelingen, die niet rekening houden (*kunnen houden*) met de werkelijkheid en de differentieering, benevens onberekenbaarheid der practijk, slechts ontwrichting, verwarring, algemeenen achteruitgang ten gevolge hebben en dit niet het minst door werkeerd inwerken op de algemeene mentaliteit der massa.

In dit verband wil ik hier aanhalen een zin uit den aanhef van de Memorie van Toelichting op de Landbouwarbeiderswet Aalberse:

„Er moge te dezer plaatse worden volstaan met te wijzen op de betekenis, die het stellen van bepaalde grenzen aan den arbeidsdag heeft voor de geestelijk-zedelijke ontwikkeling ook van den arbeider in den landbouw, *zoodat deze minder bezwaren vindt bij de vervulling van zijn algemeen menschelijke roeping*; voor den gehuwden arbeider sluit dit mede de mogelijkheid in om het gezinsleven tot hooger bloei te brengen.”

Hierin wordt arbeid dus voorgesteld als iets buiten het werkelijke leven staande, ongeveer als een opgelegde straf, die *niet* behoort bij de algemeen menschelijke roeping en die ook *niet* bijdraagt het gezinsleven tot hooger bloei te brengen.

Deze redeneering sluit zeer wel aan bij het betoog van den heer Smeenk; immers door zulke redeneringen van bovenaf is bij de massa de verderfelijke opvatting ontstaan, waarvan ook de artikelen van den heer Smeenk een uiting zijn. De menschen zijn echter niet veranderd en vooralsnog geen engelen, doch behoeft met deugden en gebreken als weleer en de wereld van 1922 is die van 1914 met dien verstande, dat er economisch een geweldige achteruitgang is en voorlichters der massa tot plicht hebben daarmee te rekenen, in stede van het omgekeerde te doen en in vèrgaande verblinding de ellende door défaitistische proefnemingen of de aanbeveling daarvan te vermeederen.

Men moge trachten de huidige moeilijkheden hier te lande af te schuiven op de wereldcrisis, de valutakwestie, die uiteraard van den meest ingrijpenden invloed zijn en dan ook maar al te gretig worden aangevat om de eigen zonden der politieke sociologen te bemantelen, vast staat, dat die toestand thans veel minder ernstig zoude zijn, wanneer de bemoeizucht, de alregelingsziekte, de *eenzijdige aanbidding van den demos*, waarvan bedoelde artikelen een typeerend voorbeeld zijn, minder ver hadden voortgewoekerd en niet den geest gansch hadden verdorven, wat vooral de vier

laatste jaren in ons land het geval was. Geogst wordt, wat gezaaid werd.

In den grond is ook dit alles verre van ethisch en zeer in het nadeel van den demos zelve, die heet erdoor gediend te worden en die zelf het eerst en het meest dupe wordt van al dit drijven.

In een volgend artikel kom ik op dit alles en de redeneeringen van den heer Smeenk nog nader terug.

Intusschen, toen mijn gansche artikel, waarvan het slot nader volgt, reeds geschreven was, brengen de dagbladen het bericht van den geweldigen strijd in Engeland, thans in de metaalbranche uitgebroken, ter zake van de „medezeggenschap” daar te kwader ure ontstaan in den oorlogstijd. Wie dezen strijd met aandacht volgt ziet, dat de bestaande medezeggenschap daar (*natuurlijk*, zeg ik daarbij) zeer oeconomisch werkt, dat de werknemers allerminst genegen zijn bij economische noodzakelijkheid tot medewerking en dat die medezeggenschap *daarom* moet vervallen, maar mede omdat de leiding wordt verplaatst waar zij *niet* behoort; het blijkt bij de nog zoo jonge proef (ik zeg alweer: *natuurlijk*) dat het denkbeeld niet is te verwezenlijken. Op één schip behoort één kapitein.

Trouwens ons land biedt op dit oogenblik immers ook reeds bewijzen te over; men beschouwe maar de redeneeringen op het kortgeleden gehouden congres (en elders) *van de leiders der bouwvakarbeiders*, evenzoo die bij de typografen en in het algemeen *overal* waar thans loonkwesties, mogelijkheden tot het in stand houden van het bedrijf enz. aan de orde zijn. Elken dag kan men daarover lezen.

Het vraagstuk is thans niet in theorie, maar werkelijk aan de orde, het *leeft* en *tegelijk* wordt daardoor actueel de theorie, als thuisbehoorend in Utopia, duidelijk gedemonstreerd.

VAN HARDENBROEK.

Heemstede, 6 Maart 1922.

LAPMIDDELEN.

Door de op ten deele nog onbekende voorwaarden of vaag geformuleerde toezeggingen van buitenlandse leeningen aan Oostenrijk, zijn in Weenen hooge verwachtingen gewekt. Met deze ter beschikking van de regering komende gelden hoopt deze de stijging der kosten van levensonderhoud te verminderen en tevens een verdere inzinking van de kronenkoersen in het buitenland te voorkomen, en aldus de prijzen op een meer stabielere basis te brengen. Nadat reeds meermalen met ontoereikende middelen pogingen in 't werk gesteld zijn om de kroon te stabiliseeren — welke pogingen door de geringe beschikbare buitenlandse tegoeden en de eischen van den import falen moesten — zal nu volgens den Weener correspondent van het Berliner Tageblatt „Devisenpolitik im grossen Stile getrieben werden”.

De Oostenrijksche regering heeft het voornemen te kennen gegeven, het netto provenu der leeningen niet te willen aanwenden ten behoeve van aankopen van levensmiddelen en goederen in het buitenland, maar uitsluitend om een fonds te scheppen, ter stabiliseering der kronenkoersen. Afgewacht zal moeten worden of het netto provenu werkelijk geheel vrij ter beschikking van de regering gesteld zal worden en er in de voorwaarden der uitleenende landen geen bepalingen gemaakt zullen worden, welke Oostenrijk zullen dwingen een min of meer grooter deel der leening voor aankopen in deze mede onder de algemeene conjunctuur lijdende landen aan te wenden.

In ieder geval de Oostenrijksche regering koestert de hoop, voldoende middelen ter beschikking te houden om de deviezen-politiek ditmaal werkelijk in grooten stijl te kunnen voeren. Op den langen duur maakt het weinig verschil of de regering de verkregen buitenlandse betaalmiddelen aanwendt voor directen aankoop van goederen of voor een deviezen-politiek. Het grootste voordeel dezer politiek is, dat de speculatie eenigszins gebreideld worden en hevige koersschommelingen vermeden. De voornaamste eisch is, dat zij steeds de beschikking overhoudt over eene

voldoende hoeveelheid buitenlandsche betaalmiddelen.

Toch kunnen zulke op zichzelf staande leeningen weinig anders dan lapmiddelen zijn. Zoolang de betalingsbalans geen saldo aanwijst, waaruit buitenlandse betaalmiddelen steeds opnieuw verkregen kunnen worden — zoolang zal iedere poging tot stabiliseering van den kronenkoers onherroepelijk schipbreuk lijden, tenzij het tekort voortdurend door nieuwe leeningen aangevuld wordt. Slechts dan zal zulk eene leening aan haar doel kunnen beantwoorden, wanneer de productiviteit van het land tijdens het verbruik van het provenu voldoende vooruitgegaan is om zijn handelsbalans actief te maken of dat er nog voldoende hulpbronnen in het land zelf aanwezig zijn, die als objecten voor buitenlandse kapitaalbelegging in aanmerking komen. Voor Oostenrijk beteekent dit een geleidelijke liquideering van de weinige overgebleven activa.

Het kan niet ontkend worden, dat zelfs een zeer tijdelijke stabiliseering van de deviezenkoersen, den oeconomischen toestand in gunstigen zin beïnvloedt, waar industrie en handel in staat gesteld worden nauwkeuriger calculaties te maken, maar in een land in een toestand als Oostenrijk is het niet mogelijk in een korten tijd zijn oeconomische omstandigheden op een betere basis te brengen. En iedere leening zonder verhooging van productie is slechts uitstel van executie en dus nutteloos.

Dusdanige leeningen moeten gegeven worden in het kader van een groot doelbewust plan van herstel en reorganisatie. Bij het ontbreken hiervan kunnen zij gelijkgesteld worden met gelden, bestemd voor hulpverlening aan de hongerdistricten in Rusland en niet als uitingen van een doelbewuste oeconomische politiek.

Een vergelijking met de toestanden in Argentinië en Brazilië in het einde der vorige eeuw doet nog meer het gevaarlijke van een dergelijke politiek inzien. Liep niet het klakkeloos leenen van Argentinië in de jaren tusschen 1880 en 1892 op de bekende Baringcrisis uit. Een paar zeer gunstige oogstjaren na 1892 gaven Argentinië een actieve handelsbalans, waardoor de regering in staat gesteld werd, haar financiën op een gezondere basis te brengen, waardoor tevens het vertrouwen in het land wederkeerde. Ook Brazilië had tot 1898 een gevaarlijke leeningpolitiek gedreven, zonder zijn binnenlandsche financiën behoorlijk geregeld te hebben. Slechts uitstel van betaling in cash van de bestaande leeningen van het buitenland gedurende een reeks van jaren, gepaard met de beschikking van nieuwe gelden in het bekende fundingplan, gaf het gelegenheid zijn geschokte financieele positie te herstellen.

Wat Argentinië verkregen heeft door zijn groote oogsten, wat Brazilië verkreeg door zijn funding loan, kan Oostenrijk niet bereiken door eigen krachten, door het ontbreken van eigen hulpbronnen. Den zeer langen tijd, welke het noodig zal hebben, alvorens het weder een actieve factor in het internationale oconomisch leven kan worden, kan het slechts met hulp van het buitenland doorkomen. Deze hulp kan slechts doeltreffend zijn, wanneer zij in die mate verleend wordt, dat Oostenrijk door de lange periode van wederopbouw heenkomt.

Het bovenstaande geldt niet alleen voor Oostenrijk, doch in even sterke mate voor Duitschland, ondanks de veel grootere krachten, waarover dat land nog de beschikking heeft. Wil dit land in staat zijn bedragen van ingrijpende beteekenis aan de geallieerden te voldoen, dan heeft het in de eerste plaats eene leening noodig, welke het in staat stelt den tijd te overbruggen, die aan het herstel van zijn geldwezen moet voorafgaan. Wordt het een internationale leening verstrekt en verbruikt het de gelden hieruit geheel en al om zijn verplichtingen aan de geallieerden na te komen, dan gaat dit ten koste van het bedrag, dat deze staten uiteindelijk zullen verkrijgen. Bovendien wordt dan het herstel van het Deutsche geldwezen

vertraagd en ook eene verbetering van de wereld-oeconomische verhoudingen.

Zulke buitenlandsche leeningen zijn voor de meeste valuta-zwakke landen volstrekt noodig, maar dan als onderdeel van een groot plan van oeconomischen wederopbouw. Zonder leening is nimmer stabilisatie van de valuta's mogelijk, zelfs niet op verlaagde basis.

Een leening, die verstrekt wordt, niet als onderdeel van een groot weldoordacht plan van wederopbouw, staat gelijk met het storten van gelden in een weldadigheidsfonds. Hierdoor worden voor korten tijd de inzichten in de bestaande toestanden minder duidelijk en zullen de kwalen, waaronder de wereldhandel gebukt gaat, dieper kunnen doordringen en een later herstel nog moeilijker maken.

Zoo zullen de nu reeds aan Oostenrijk verstrekte leeningen slechts bereiken, dat er van de weinig overgebleven activa nog eenige meer verpand worden, terwijl aan het herstel weinig of niets bijgedragen wordt.

In deze tijden, waarin handel en industrie in de meeste landen reikhalzend naar verbetering uitzien, is het van groot belang, dat de valuta-sterke landen niet toegeven aan de neiging, die daaruit voortvloeit om te spoedig met partieele hulp verbetering aan te brengen, maar hun krachten sparen. Kleine, op zich zelve staande leeningen kunnen niet aan de gestelde eischen voldoen en zijn dan ook nuttelooze, alhoewel goedbedoelde pogingen.

Ook aan ons land zullen groote eischen gesteld worden, willen wij in het wereldhandelsverkeer een belangrijke plaats blijven innemen. Door hulpverlening en medewerking onzerzijds zal het in de laatste jarer zoozeer geslonken bezit aan buitenlandsche vorderingen, weder aanzienlijk vermeerderen. Deze vermeerdering zal zelfs als gevolg kunnen hebben, dat onze binnenlandsche beleggingskracht vermindert. Zal onze hulpverlening werkelijk doeltreffend zijn, dan moeten wij het oogenblik afwachten, waarop werkelijk verrealisatie plannen worden ingediend.

Zal Genua dit oogenblik nader brengen? Zal het nog lang duren, alvorens diep eenvoudige waarheden ook in politieke kringen doordringen? Of zal het nuchtere optreden van Amerika dit doel spoediger nader brengen? Op al dergelijke vragen zal alleen de toekomst antwoord geven. Reden om optimistisch te zijn ten aanzien van een spoedig herstel tot normaler verhoudingen is er allerminst en in den tusschentijd zullen veel handelstransacties gedaan moeten worden op een basis van feitelijken ruilhandel.

Toch moeten wij ons niet laten ontmoedigen. In het tijdperk van geleidelijken wederopbouw zal ons land een plaats van betekenis moeten en kunnen innemen. Ondanks de vele klachten, die zeer terecht in handels- en industriekringen worden aangeheven, stemt eene vergelijking met landen als Zwitserland en Skandinavië tot betrekkelijke tevredenheid.

Er moet geholpen worden, krachtig en afdoend — lapmiddelen baten niet en een struisvogelpolitiek als van de Oostenrijksche regeering noch „Devisenpolitik im grossen Stile“, kan verbetering brengen.

F. W. L. DE BEAUFORT.

Hamburg, 13 Maart '22.

DE ATMOSPHEER IN HET DUITSCHE BANKWEZEN.

„Die Bank“ van December 1921 bevatte een korte beschouwing naar aanleiding van de jongste fusie in het Duitse bankensysteem, nl. de „Interessen-Gemeinschaft Darmstädter-Nationalbank“. In deze beschouwing wordt erop gewezen, dat het hier een samengaan geldt van twee instellingen, die elkander in zekeren zin aanvullen: de Bank für Handel und Industrie (Darmstädter Bank) enerzijds heeft een groot bedrag aan vreemde middelen tot hare dispositie, waarvoor zij gedeeltelijk geen emploi kan vinden in handels- en industriecredieten, terwijl anderzijds de Nationalbank für Deutschland niet steeds

over voldoende vreemde gelden kon beschikken, om aan de credietischen, welke hare industriele relaties haar stellen, te voldoen. Wij mogen dus aannemen, dat op den duur een belangrijk bedrag van de Darmstädter deposito's zal worden aangewend voor de financiering van transacties der Nationalbank-clienten. Juist in deze omstandigheid, welke zoo typeerend is voor de verhoudingen in het Duitse bankwezen, vinden wij aanleiding voor enkele beschouwingen.

Een der eigenaardigheden, welke het Duitse bankwezen zoo aanmerkelijk doen verschillen van het Engelsche banksysteem is de wijze, waarop het vraagstuk der liquiditeit wordt beoordeeld. Wij mogen hier misschien niet spreken van een bewust verschil in bankpolitiek, d.w.z. niet in dien zin, dat de Duitse bankdirecties na rijpe overweging op theoretische gronden besloten een politiek te volgen, die het Engelsche bankbeheer, eveneens op theoretische gronden, meende te moeten afwijzen. De Duitse en Engelsche bankpolitiek zijn veeleer geboren uit harde noodzakelijkheden en economische verhoudingen dan uit wetenschappelijke, banktechnische overwegingen. De praktijk dwong —, en de theorie hield zich daarna bezig met beschouwingen over het al of niet wenschelijk zijn der richting, waarin deze practijk de bankpolitiek had gedrongen.

De nationale economische verhoudingen in Duitsland brachten het Duitse bankbeheer tot een bankpolitiek, die op theoretische gronden zonder veel moeite kan worden aangevallen. Een industrie in de eerste ontwikkeling, met enorme expansie-mogelijkheden en met een groot gebrek aan kapitaal om die expansie te kunnen volbrengen, bracht er de Duitse banken toe, de haar toevertrouwde vreemde middelen in ruimer mate aan die industrie ter beschikking te stellen, dan een op voortdurende liquiditeit bedacht beheer had kunnen toestaan. Hieruit is het groote aantal commanditeeringen van industriele ondernemingen door de banken, de groote hoeveelheid „Anlage“- en „Dauerbetriebskredit“ te verklaren, beide handelingen, die volgens de strenge beginselen eener gezonde liquiditeitspolitiek ontoelaatbaar moesten worden geacht. Het euvel poogde men te verhelpen door een krachtig emissiebedrijf, waardoor de groote bankcredieten in aandelen werden omgezet en rechtstreeks op het publiek afgewenteld, een actie, welke niet steeds met de beste credieten werd ondernomen en die dus niet steeds ten voordeele van het publiek kwam.

Toen deze bankpolitiek jaren lang was voortgezet en in vele gevallen reeds tot ongelukken aanleiding had gegeven, begonnen de theoretici zich te verzetten, veelal zonder rekening te houden met het feit, dat de banken in de door hen aangevochten richting gedrongen waren.

Dit neemt niet weg, dat een bankpraktijk van ruim 70 jaren en de harde lessen, welke in die periode geleerd moesten worden, nu langzamerhand wel eens haar kalmeerenden invloed konden doen gelden. Men had mogen aannemen, dat juist in den tegenwoordigen tijd, waarin de inflatie in Duitsland hoogtij viert, de ervaring, in de vorige jaren opgedaan, tot een gereserveerde politiek aanleiding zou hebben gegeven. Het is zóó evident, dat de tegenwoordige industriele „boom“ in Duitsland geen normale ontwikkeling is, dat hij zóózeer het karakter van een „Katastrophenhauss“ draagt, dat een groote voorzichtigheid met de enorm gestegen vreemde middelen de voortdurende zorg zou moeten zijn geweest van de bankdirecties. Het tegendeel is het geval: de industrie stelt aan de banken geweldige crediet-eischen, die zonder groote bezwaren worden ingewilligd. Men gaat „belangengemeenschappen“ aan, om de industrie van alle beschikbare middelen te voorzien. Men gaat rustig door met commanditeeringen, die het karakter van liquide bankcrediet ten eenen male missen.

De Duitse industrie hoort van de verschillende banken geenerlei waarschuwing, zich wat te matigen;

zij wordt daarentegen in haar uitbreidings- en „Gründungs“-woede bereidwillig bijgestaan, zooals uit talloze voorbeelden zou kunnen blijken. Wij sommen die voorbeelden hier niet op, omdat het zeer moeilijk is, volledig te zijn, terwijl onvolledige opgaven den indruk van partijdigheid zouden kunnen vestigen.

Dat het gevaar, aan een dergelijke uitbreidings- en „Beteiligungs“-politiek verbonden, niet denkbeeldig is, behoeft geen nader betoog; van den gulden regel: kort crediet nemen — kort crediet geven, wordt in bedenkelijke mate afgeweken. Het nevenverschijnsel van deze methode manifesteert zich reeds: een zeer groote emissiebedrijvigheid, een hevige effectenspeculatie en een vaste geldmarkt.

Juist die emissiebedrijvigheid en de ongebreidelde effecten- (en deviezen-) speculatie zijn het, die wij als waarschuwing moeten aanmerken, dat het in het Deutsche bankwezen niet steeds hausse en vrolijkheid zal zijn. Reeds vroeger werd een financiële crisis voorafgegaan door een groot aantal, steeds met succès bekroonde, emissies, hetzij deze van solide, lang-gevestigde ondernemingen of van nieuwe en dubieuze maatschappijen uitgingen. Het publiek onderscheidt niet meer en koopt wat er ter markt komt. Dit wordt nog erger wanneer men zich den economischen toestand van Duitschland voor oogen houdt: de „boom“ is immers slechts schijn, bestaat alleen op papier. Winsten worden gemaakt in papieren marken, die steeds in waarde dalen, zoodat in vele gevallen de Deutsche verkoper met het bedrag dat hij ontvangt uit kostprijs + winst, niet meer in staat is de grondstoffen te betalen, die voor voortzetting der fabricage noodig zijn. Een schijnwinst dus, waar in werkelijkheid slechts kapitaalverlies bestaat.

Bankconcentraties als die van de Darmstädter en Nationalbank, brengen onder deze omstandigheden gevaren mede. Zij bevestigen de opvatting, dat het Deutsche bankwezen zich niet voldoende rekenschap geeft van den reëlen toestand en op den in normale tijden reeds bedenkelijken weg van commanditeering, „Neugründung“ en „Anlagekredit“-politiek wensch voort te gaan.

Het schijnt dan ook niet te kras gesproken, wanneer men den wensch uit, een meer voorzichtige en op de onvermijdelijke reactie berekende politiek in de Deutsche bankwereld te zien veld winnen, en de veronderstelling oppert, dat bij ontstentenis van een zoodanige wijziging in richting een ernstige crisis in een niet ver verwijderde toekomst denkbaar wordt.

Dat dit ook in Duitschland wordt ingezien, moge blijken uit hetgeen Alfred Lansburgh schrijft in een artikel in „Die Bank“ van Februari j.l., welk artikel hij als volgt besluit:

„Wichtiger als der Schutz des einzelnen Depositengläubigers vor Vermögensverlusten, ist der Schutz der Gesamtwirtschaft vor unkaufmännischen, Krisen-fördernden Geschäftsprinzipien.“ P. M.

LONDENSCHER CORRESPONDENTIE.

De moeilijkheden in de machinenvijverheid en den scheepsbouw; verdere loonsverlaging in de textielindustrie; hervormingen voorgesteld ten aanzien van den telefoondienst; de verwachte belastingverlaging; de conferentie van Genua; het schadevergoedingsplan van Sir Robert Horne; verlezzen der British Trade Corporation.

Onze Londensche correspondent schrijft ons d.d. 25 Maart 1922:

Apart from the international situation, upon which attention has been largely concentrated this week, the Engineering dispute continues to absorb interest. The issue has been still further complicated by the fact that the other unions have now balloted, and the result shows that a very large majority of the members of these unions will stand

out against the terms the employers are insisting upon. But the fact that the working men concerned in the dispute are showing great solidarity will in the end hasten a solution. It is now clear that the separatist interests have given way to a feeling that the dispute concerns the very basis of trade union action. Under these circumstances the interest of the unskilled unions in encroaching upon the field of the skilled has failed to secure a verdict which the employers could use against their principal opponents.

The week has been occupied with private conferences between the two sides, which ultimately broke down upon a somewhat trivial point, viz. the exclusion of five small unions from the discussion, whilst the matter has also been debated, though with unsatisfactory results, in the House of Commons. The leader of the Labour Party, Mr. Clynes, made a moderate and able speech, saying that it was absurd that the overtime issue could really be held to be the main cause of the trouble at a time when thousands of the engineers were out of work. The Labour Party stuck to their case that this dispute was an attempt to smash trade-unionism, a charge which was of course vigorously opposed by the employers. However, it was made quite clear that the employers' conception of „managerial functions“ differed radically from that of the men. It was admitted by the men that the Minister of Labour was doing his best to bring about a settlement, but the Government was attacked for refusing to apply the law, and cause an inquiry to be held. The two sides meet again to-day, and probably a settlement will be come to. Some very gloomy statements were made in the House of Commons debate as to the immediate prospects of the engineering trade.

The shipbuilding employees, in addition to being concerned in this dispute, have one of their own on hand with regard to the proposed reductions in wages. Here the turn is for the worse, for the unions have taken the step of withdrawing labour from the yards. Work is to cease on Tuesday night, if by that time the owners' notices are not withdrawn. This is their retort to the employers' notice that the intended reductions would take effect from Wednesday next. Meanwhile a new ballot is to take place, not, it must be confessed in a very favourable atmosphere.

In the cotton industry, the employers have proposed a new wage cut which, it is anticipated, will not lead to serious trouble. The news from Lancashire is better than it has been for a long time past. This is partly due to the fact that the Indian Assembly has rejected the proposed increases in the cotton import duties. It is remarkable that a country so protectionist as India should take such a step, but the move is interpreted as an attempt to gain the sympathy of the cotton industry in the attack which is now going on on the military policy of the Indian Government. The deficit resulting from the rejection of the taxes will in part be met by using the interest on the securities in the Currency Reserves. The Lancashire industry will for the time being strengthen its hold on India, but in the long run it is clear that protection in India will be too much for it.

The administration of the telephone service, which has been for long a subject of bitter comment by the business community, has been reviewed by a Select Committee, which proposes some interesting reforms. The administration of the Telegraphs and Telephones is to be separated, as far as possible, from that of the Mail: the Post-Office will thus become a series of separate administrations. The Government should consider whether it would not be possible to encourage the use of the telephone by giving districts and associations of consumers power to run the service in localities where it is not at present much in use. Charges are to be put down by

10 per cent at once, and the necessary funds for this purpose provided by reducing the amount put aside for extra depreciation, and also by the cessation of the practice of meeting certain capital charges out of revenue. The report has been given a welcome by the Post-Master General, who has done a good deal recently to repopularise his department with the public, since he has stood for the policy of reducing postal charges against the Treasury's policy of keeping charges up for the purpose of gaining additional revenue.

Opinion in the City is now pretty well unanimous on the point that the Government intends, by hook or crook, to reduce the income tax in the next Budget by at least one shilling. The extremer advocates demand a two-shilling cut, which Sir E. Drummond Fraser supports in a letter to the Press to-day. This demand will certainly not be granted, for the reduction in the income tax will have to be accompanied by some reduction in the amount of indirect taxation, in order to hold the scales evenly between the various social classes. It is in any case considered doubtful whether any reduction in taxation is justified by the financial outlook, and what critics of reduction fear is that later in the next financial year additional estimates will have to be put forward, which will need additional taxation or further borrowing. The economy debate has died down to some extent recently, but there was a fierce attack on the Admiralty estimates this week, and the policy of building two new capital ships came in for some rough handling, as did the decision of the Government to maintain certain dockyards in being, which opponents urged had no naval justification, and was in fact decided upon by the Government for purely political reasons. The Woolwich Arsenal also came in for criticism. Some 100 locomotives had been constructed in order to maintain labour there which it has been found impossible to sell: whilst the taxpayer is being called upon to meet a fairly heavy loss upon the canteen sales in the same place.

The Genoa Conference has suddenly come to play a large role in domestic political affairs, not on account of its intrinsic importance, but because the Government intends to appeal for a vote of confidence in connection with the holding of the assembly. The Allied experts have been in session in connection with the conference all this week. The International Financial Syndicate will, it appears, only deal with Russia, if the capital is guaranteed by the Governments, and the whole question of how to deal with the Soviet Government has been under discussion. But Genoa has been so consistently disparaged by the Press recently that only the domestic issue connected with it attracts public attention.

The collapse of the mark has not been given the attention it merits, and in fact the Press has been distinctly chary in commenting upon the latest offer of the Reparations Commission. On the other hand, the suggestions of Sir Robert Horne have been the subject of some comment. His plan is to divide the German debt into two parts. One part, namely, £ 2500 millions, is to take the place of the A and B Bonds under the London agreement of last year. These £ 2500 will be divided between this country and the other Allies; we retain £ 250 millions, interest upon which is not to be paid for three years, if the German Government agrees to the measures of financial reform proposed. The other Allies are as far as possible to get cash by means of a series of International Loans to be raised by Germany. But payments in kind are also to be allowed under the scheme.

The second part of the German debt is to be regarded as contingent, and is to be equal to a total of £ 3500 millions. This amount is equal to the Allied debt to this country, the debt of certain Allies to

France, and the Allied debt to America. If the Americans do not call upon the Allies to pay their debt, the whole of the contingent debt is wiped out, this country cancelling the debts owing to it by the other Allies, and similarly France is to cancel the 250 millions it can claim. On the other hand, the Germans are called upon to pay in proportion as the Americans call upon the Allies to pay.

On paper, the Germans stand to gain a very small amount, since the total bill under the London agreement was greater than the sum of these two new debts. But on the other hand, there was no reason to suppose that the class C bonds under the London agreement would ever have been issued, and there is every reason to suppose that America will call upon the Allies, or at least, this country, to pay the American debt. Under these circumstances, the effective debt for Germany would be much greater. We are back again to the old state of affairs. So long as the amount which Germany is to be called upon to pay is determined by reference to political, rather than to economic circumstances, nothing very much can come out of all the disputation.

The British Trade Corporation has had a nasty set-back. The Balance sheet reveals a net debit balance of £ 193,000. The amount which has had to be written off for bad debts and interests in subsidiary companies amounts to no less than £ 539,000. That further losses are not impossible appears from the statements of the auditors. It is proposed to reduce the existing capital, the capital so lost to be replaced by a new issue of preferential shares, which will be offered to existing shareholders. From the preliminary meeting of the creditors of Mr. Bevan it appeared that an experienced house like Messrs. Kleinwort were uncovered creditors to the extent of £ 120,000, so that not too much ought to be made of the inexperience of the directors of the British Trade Corporation. The fall in prices and the uncertainty of international affairs has caught both the experienced and the inexperienced alike.

AANTEKENINGEN.

*Kosten van levensonderhoud van arbeidersgezinnen te Amsterdam.*¹⁾ — Het onlangs door het Bureau van Statistiek der Gemeente Amsterdam gepubliceerde indexcijfer van de kosten van levensonderhoud van arbeidersgezinnen geeft een verdere daling met 4,1 pCt. van het basiscijfer (Maart 1920) te zien. Een overzicht der verschillende sinds die maand gepubliceerde cijfers volgt hieronder:

	Voeding	Rest	Totaal	Stijging en daling in perc. sedert Mrt. '20		Indexcijfer
				Voeding	Rest	
Gemiddelde wekelijkse uitg. per gezinseenheid ²⁾ in guldens in Mrt. '20	f 5,56½	f 5,70½	f 11,27			100
Bedragen, welke p. gezinseenheid zouden zijn uitgegeven, indien besteed aan hetzelfde als in Mrt. 1920, in:						
Juni 1920....	5,75½	5,78½	11,54	3,4	2,4	102,4
Sept. 1920....	6,20	5,83	12,03	11,4	6,8	106,8
Dec. 1920....	6,15	5,54	11,69	10,5	3,7	103,7
Maart 1921....	5,83	5,23½	11,06	4,8	- 1,8	98,2
Juni 1921....	5,88	5,08½	10,96½	5,7	- 2,7	97,3
Sept. 1921....	5,43	5,07	10,50	- 2,4	- 6,8	93,2
Dec. 1921....	5,15½	4,88½	10,04	- 7,3	- 10,9	89,1

¹⁾ Zie pgn. 1066, jaargang 1921.

²⁾ De herleiding tot gezinseenheden geschiedt aldus, dat de man geldt voor 1, de vrouw voor 0,9, een kind in het eerste levensjaar voor 0,15, in het tweede voor 0,2, in het derde voor 0,3 volwassene en zoo geleidelijk opklimmende met 0,05 voor elk leeftijdjaar.

Het bureau licht hen als volgt toe:

De berekeningen tot vaststelling van het indexcijfer der kosten van het levensonderhoud, op grondslag van de uitgaven voor elk onderdeel van het budget tijdens het onderzoek van Maart 1920, gaven voor December 1921 het volgende resultaat.

Van Maart 1920 tot December j.l. is voor het geheele budget een daling ingetreden van 10,9 pCt., tegen 6,8 pCt. van eerstgenoemde maand tot Sept. 1921; van Sept. 1921 tot Dec. van hetzelfde jaar bedraagt de daling dan ook 4,4 pCt. Van Sept. 1920, in welke maand het indexcijfer met een stijging van 6,8 pCt. boven het peil van Maart 1920 het hoogste punt bereikte, tot December 1921 is de daling 16,6 pCt. De dalingsbeweging, welke in Sept. 1921 (met 12,7 pCt. beneden Sept. 1920) reeds zoo belangrijke afmetingen aangenomen had, heeft zich dus sedertdien nog meer verscherpt. Ook ditmaal worde erop gewezen, dat de belasting buiten de berekening is gelaten.

Ook de kosten der voeding alléén zijn sinds de vorige periode aanmerkelijk gedaald. Deze daling bedraagt 7,3 pCt. beneden het peil van Maart 1920, tegen 2,4 pCt. beneden datzelfde peil in Sept. 1921 en betreft vrijwel alle groepen, behalve eieren, visch, groenten, aardappelen. Deze laatste vertoonen onder den invloed der seizoenswenking een stijging.

De daling der groep brood is vooral aan het uitbrood toe te schrijven, dat in den loop dezer driemaandelijksche periode herhaaldelijk in prijs verminderd is.

Die van grutterswaren vindt vooral haar oorzaak in prijsverlaging van tarwemeel en griesmeel.

Die van vleesch, in de met 14 Nov. ingetreden vermindering der prijzen van bevroren vleesch en verder in prijsverlaging van varkensvleesch en diverse worst- en vleeschwaren.

Enkele groepen vertoonen weliswaar een aanmerkelijke daling, doch blijven niettemin nog belangrijk boven het peil van Maart 1920. In dat geval verkeerden bijv. de groepen melk, waarvan de stijging sedert genoemde maand viel van 33,3 pCt. op 11,8 pCt., en kaas, waarvan de betreffende cijfers waren 52,8 en 43,4.

In de groep vetten vertoont zich deze eigenaardigheid, dat een belangrijke prijsvermindering van natuurboter meer dan teniet gedaan werd door de stijging van rundvet, zoodat de geheele groep zelfs nog een lichte vermeerdering ondergaat, waarbij opgemerkt worde, dat de stijgingspercentages gebaseerd zijn op het verbruik van Maart 1920 en o.a. in dat van rundvet juist door de goedkoopste der boter wel enige wijziging kan zijn gekomen.

Ten opzichte der kleeding bevond het bureau zich voor soortgelijke moeilijkheden als in December 1920, als gevolg van de omstandigheid, dat de meeste winkels tegen lage prijzen uitgebreide balans-opruiming hielden, welke in vele gevallen slechts een voorwendsel waren om door middel der gunstige valuta uit het buitenland ingevoerde, soms minderwaardige artikelen van de hand te doen. Evenals toen werd met deze abnormale en moeilijk vast te stellen prijzen, waardoor wellicht voor velen de post kleeding tijdelijk zeer gering is geweest, geen rekening gehouden, doch werden slechts de prijzen genoteerd van de gewone, steeds voor de statistiek gebruikte soorten en kwaliteiten. Niettemin vertoont de groep kleeding nog een vrij groote daling.

De groep brandstof is aanmerkelijk gedaald als gevolg van de bekende door de gemeente getroffen maatregelen in verband met de brandstoffenvoorziening.

De daling van de groep verlichting is het gevolg van het nieuwe, met 26 Oct. in werking getreden gastarif; de groep tram van het tarief van 1 November.

Tegenover deze dalingen en die van enkele andere groepen (poetsartikelen, tabak, sigaren en dranken, instandhouding huisraad en diversen) staat echter de stijging, welke een tweetal groepen heeft ondergaan: huishuur en contributies, deze laatste, doordat sommige vakverenigingen het bedrag der door hun leden te betalen bijdragen hebben verhoogd.

Uit het bovenstaande, evenals uit de vorige publicaties betreffende het indexcijfer der kosten van het levensonderhoud blijkt, dat de dalingsbeweging, welke zich tijdens de afgelopen driemaandelijksche periode heeft vertoond, niet in dezelfde mate alle groepen van het budget en binnen in die groepen niet in dezelfde mate alle artikelen, welke de groep samenstellen, heeft betroffen. In een aantal gevallen hebben partieele, soms niet onbelangrijke stijgingen de algemeene daling gedeeltelijk geneutraliseerd. Het is niet onmogelijk, dat als gevolg daarvan het bij het onderzoek van Maart 1920 gevonden budget thans niet geheel meer overeenstemt met de werkelijkheid, m.a.w., dat er verschuivingen in het verbruik zijn ingetreden, waar-

door dit laatste afwijkt van de toenmaals gevonden, het toenmalige leven uitdrukken cijfers. Een nieuw onderzoek naar de gezinsuitgaven, zooals dat vroeger plaats had, om vast te stellen of dat werkelijk zoo is, schijnt dan ook wel gewenscht, waartoe de voorbereidingen thans worden getroffen.

De assurantiemarkt in 1921. — Aan het verslag over 1921 der Kamer van Koophandel en Fabrieken te Rotterdam is het volgende ontleend:

De economische crisis heeft ook in het assurantiebedrijf haar invloed laten gevoelen. Niet alleen in de bedrijfsuitkomsten, ook, helaas, hier en daar in de soliditeit.

Had reeds het jaar 1920 enkele aanduidingen gegeven, dat de financiële betrouwbaarheid van sommige assurantie-maatschappijen te wenschen zou overlaten, 1921 stelde ons op dit punt voor feiten. Een belangrijke te Amsterdam gevestigde levensverzekeringmaatschappij stelde zich onder bescherming van de noodwet, die bepaaldelijk met het oog op de moeilijkheden, waarin deze maatschappij verkeerde, was ingediend en die in April 1921 door de Staten-Generaal werd aangenomen. Een andere, eveneens belangrijke maatschappij, te Zeist gevestigd, volgde en ook daarna geraakte nog een derde, kleinere maatschappij, in denzelfden toestand. In het voorjaar geraakte een groep van zee- en brandassurantiemaatschappijen te Amsterdam in moeilijkheden. Faillissement volgde. Buitendien zijn verschillende maatschappijen van Amsterdam, Rotterdam en elders geliquideerd, veelal met opoffering van het kapitaal, soms met verlies voor de crediteuren. In het buitenland vertoonden zich soortgelijke verschijnselen. In Amerika, Engeland, Frankrijk, Denemarken, Noorwegen, overal ontstonden moeilijkheden, die ook hier te lande doorwerkten, zoowel door gesloten herverzekeringen als door rechtstreekse teekening van deze maatschappijen aan de Nederlandsche beurzen. Vooral in Denemarken en Noorwegen vielen slagen, die voor de beurs hier te lande van beteekenis waren.

Het bedrijf in het jaar 1921 schijnt niet gunstig te zijn geweest. Maar toch waren het de vorige jaren, die de groote slagen hebben toegebracht, omdat zij in veel gevallen ongunstiger geweest zijn dan men eerst had vermoed. De oorzaken van de moeilijkheden loopen zeker bij de verschillende getroffen maatschappijen sterk uiteen. Vooral tussehen de levensverzekering en de zee- en brandverzekering zal men goed moeten onderscheiden. Deels zullen de verliezen zijn terug te brengen op dalingen in buitenlandse valuta, waardoor alle activa in die vreemde munt sterk in waarde zijn achteruitgegaan. Deels zal men de oorzaak moeten zoeken in te groote uitbreiding van zaken, veelal op onbekend terrein, uitgelokt door de „hausse" in de oorlogsjaren, voor een deel in de zucht om bij het terugloopen der zaken, desnoods tegen lage premie, in de markt te blijven, voor een ander deel weder in de trage afwikkeling van schaden uit de oorlogsjaren, waarmede niet genoeg rekening gehouden was. Werkten al deze factoren nadeelig op de uitkomsten van het bedrijf, de plotseling ingetreden slapte en het daardoor belangrijk terugloopen van het aantal zaken maakten in eenige gevallen het gevaar van insolventie acuut, immers nieuwe premies kwamen weinig meer binnen en het kapitaal, zelfs na volstorting op de aandelen, bleek dan niet altijd voldoende om de reeds voorgevallen schaden te betalen.

De invloed van de herverzekering en van de internationale teekening heeft zich in deze omstandigheden sterk doen gevoelen en menigmaal teleurstelling gegeven, soms zelfs over het lot van een maatschappij tot haar nadeel beslist. Zeker is het wel slechte politiek gebleken herverzekeringen uitsluitend of in éénzelfde land of bij één bepaalde groep van herverzekeraars te sluiten.

Het was om al deze redenen voor de geheele assurantiemarkt, zoowel makelaars als assuradeuren, een moeilijk jaar. Een aanhoudend toezicht, ook van de buitenlandsche maatschappijen, bleek voor de agenten evengoed als voor de makelaars noodzakelijk, en het is dit jaar wel gebleken, dat zulk een toezicht eenerzijds heel moeilijk is, anderzijds door de herhaaldelijk wisselende inzichten aan het geregelde bedrijf veel bezwaren in den weg legt. De algemeene politieke en economische toestanden bleven hierbij een rol spelen en inzonderheid de scherpe daling van de Deutsche valuta in September heeft aanleiding gegeven tot bijzondere maatregelen tegenover maatschappijen van Duitsche nationaliteit, hoewel deze in het algemeen geregeld aan haar verplichtingen hebben voldaan.

Uit het bovenstaande moet niet worden afgeleid, dat de assurantiemarkt als geheel beschouwd zwak zou zijn geworden, of dat het vertrouwen in die markt in belangrijke mate zou zijn geschokt. Eenigermate is dit natuurlijk wel

het geval geweest; de levensverzekering b.v. (die in hoofdzaak van particulieren en niet van den handel leeft) heeft zeker wel aan crediet ingeboet, al hebben de groote instellingen juist weer een zeker voordeel gehad van 'de vrees, die ontstaan is voor de kleinere. Maar men mag hopen, ook ten opzichte van de levensverzekering, dat het vertrouwen zal wederkeren en de belanghebbenden bij het bedrijf spannen daartoe al hun krachten in. In de zee- en brandverzekering zijn trouwens heel wat kleine (zelfs groote) verliezen door de agenten of de makelaars van de verzekerden overgenomen, zoodat de moeilijkheden, die zich hebben voorgedaan, naar buiten niet zoo sterk gesproken hebben. Verbeterd is door deze liquidaties het bedrijf uiter-aard wel en de kern van de assurantiemaatschappijen, die groote meerderheid — naar kapitaalkracht en bedrijf gemeten — welke het assurantiewezen door al deze moeilijkheden heen beheerscht, is gelukkig door en door gezond gebleven. Ten opzichte van deze markt mag men ook juist in dit moeilijke jaar getuigen, dat zij door de crisis heen getoond heeft, dat men bij haar verzekerd is.

De kenteekenen van zwakte hebben begrijpelijkerwijze aan de pogingen om tot wettelijke waarborgen in het bedrijf te komen steun verleend. Na de bekende, reeds vrij lange, voorgeschiedenis is nu door de tegenwoordige regering een wetsontwerp tot regeling van de levensverzekering ingediend en in het geheele levensverzekeringbedrijf heeft dit ontwerp alle aandacht. Het ontbreekt niet aan warme verdediging en ook niet aan critiek. Dat er spoedig een goede regeling tot stand zal komen is aller wensch. Voor zee- en brandverzekering schijnt nog geen regeringsvoorstel in uitzicht.

Niet alleen de financiële zorgen, ook de slapte in zaken en het daardoor onvooroordeelige bedrijf, hebben menige maatschappij er toe gebracht zich uit de markt terug te trekken. Voorzover was na te gaan, hebben, met inbegrip van diegene, die gedwongen waren te liquideeren, 76 zee- en brandverzekeringmaatschappijen zich in het afgelopen jaar van de Rottendamsche beurs teruggetrokken. Hiertegenover staat echter weer een nieuwe vestiging van 47 maatschappijen.

Een belangrijke oorzaak van slapte in het zeeverzekeringbedrijf vormde het groote getal der in de haven opgelegde schepen. Dit veroorzaakte een vermindering van de cascoverzekeringen op volle conditiën, en tegelijk gaf het een beeld van den teruggang van de goederenverzekering.

En de vermindering van portefeuille vloeide niet enkel voort uit het terugloopen van het aantal zaken, ook de achteruitgang van de waarden had daarop een grooten invloed. Verzekerde bedragen op goederen in pakhuizen en fabrieken konden bij afloop van de polis belangrijk worden verminderd. Een bijzondere moeilijkheid leverde de waardebeoordeling bij cascoverzekering, omdat aan den eenen kant de schepen sterk in waarde achteruit gegaan zijn, aan den anderen kant de reparatiekosten — voor een groot deel afhankelijk van arbeidsloonen — hoog bleven. De verschillen tusschen de reparatiekosten in de verschillende landen kwamen duidelijk naar voren.

Van onderling overleg tusschen de verzekeraars, hetzij hier ter plaatse of tusschen Amsterdam en Rotterdam, hetzij internationaal, is dit jaar niet veel gebleken. Die samenwerking wordt altijd bemoeilijkt door een dalende markt. Zoo werd b.v. de „diefstalovereenkomst” — waardoor bij diefstal gedurende transport assuradeuren hun aansprakelijkheid beperkten tot 75 pCt. van de schade — die na langen tijd van voorbereiding op het voorbeeld van Engeland was ingevoerd, zeer spoedig na de invoering weder buiten werking gesteld. Een poging om de Nederlandsche Vereeniging van Brandverzekering, bekend als de „Tariefvereeniging”, die sedert jaren had gesluimend, tot nieuw leven op te wekken, mislukte, en heeft zelfs de formele liquidatie van deze vereeniging ten gevolge gehad. Daarnaast kwamen toch ook sommige nieuwe overeenkomsten tot stand. Als voorbeeld noemen wij de voor de praktijk belangrijke „Locationclause”, onder de rubriek „zeeverzekering” nader omschreven.

Een commissie van assuradeuren en makelaars maakte een aanvang met een poging tot moderniseering van de Rottendamsche Beursconditiën.

Hecht aaneengesloten bleven de brandverzekeringmaatschappijen in Nederland in hun verzet tegen het onderlinge brandverzekeringinstituut Brandrisico onder directie van Centraal Beheer te Amsterdam, dat ook zijnerzijds in den strijd volhardde.

Zeeverzekering. Het diefstalrisico bleef ook dit jaar de zorg van de transporttekening. De oorlogsontredding laat zich daar lang gevoelen.

Molestrisico wordt nog veel gedeekt, zij het ook tegen

zeer lage premies. Een enkele maal werd men nog aan het voortduren van het mijnenrisico herinnerd.

De ingevoerde „Locationclause” heeft ten opzichte van goederen, bij contract voor het transport verzekerd, ten gevolge, dat assuradeuren nimmer voor meer aansprakelijk zullen zijn dan het bedrag waartoe zij zich als maximum per stoomschip hebben verbonden, onverschillig of tijdens den opslag in de havenplaats, vóór de verlading, een hogere waarde aan goederen, onder het contract verzekerd, derzelfder plaatse aanwezig mocht zijn.

Verscheidende strafprocedures over weggebrachte schepen laten pijnlijke herinneringen na.

Het Bureau voor Zeeoorlogsschade te Amsterdam bleef met ijver werkzaam. De opgestelde rekening belooft al over de honderd millioen gulden.

Ook voor assuradeuren belangrijk was de vaststelling van de „Hague Rules 1921”, in een ander gedeelte van dit verslag nader aangeduid.

Eveneens gevoelen assuradeuren belangstelling voor de oprichting van het Holland Committee van Lloyd's Register of Shipping, ook elders in dit verslag vermeld. In verband met het belang, dat de classificatie van zeeschepen voor de verzekering heeft, zijn ook de assuradeuren in dit comité vertegenwoordigd.

Brandverzekering. Over dit onderdeel van het werk is niet veel te vermelden, dat niet reeds onder de algemeene rubriek een plaats heeft gevonden.

De nieuwe Rottendamsche beurspolis, opgesteld tenzelfder tijd en in gelijken geest als de Amsterdamsche — documenten, aan welke samenstelling de daarvoor ingestelde commissie van Rottendamsche assuradeuren een belangrijk aandeel heeft gehad —, werd, na haar feitelijke ingebruikneming op 1 Januari 1921, op 1 April 1921 officieel ingevoerd, met dien verstande, dat na dien datum het oude formulier niet meer zou mogen worden gebruikt, ook niet krachtens bijzondere overeenkomst.

Kleinhandelsprijzen. De verhoudingscijfers van verbruikersartikelen, in den handel gebracht door de Coöperatieve Winkelvereeniging van „Eigen Hulp” te Amsterdam, Haarlem, Arnhem, Utrecht, Leeuwarden en 's-Gravenhage (voorheen E. H.), welke door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerd worden, zijn de navolgende:

Artikelen	1913	1917	1918	1919	1920	1921	Dec 1921	Jan 1922
Boonen (bruine)	154	136	111	146	236	221	261	261
„ (witte)	166	338	221	138	331	248	293	297
Erwtten (capuc.)	150	236	211	217	208	228	233	233
„ (grauwe)	125	220	191	209	248	250	232	225
„ (groene)	157	140	103	130	190	183	203	207
Gort	113	135	123	197	216	210	200	194
„ (boekweit)	104	292	312	292	367	296	254	242
„ (haver) ..	103	147	120	120	200	197	140	140
Kaas (Leids.)	140	221	207	253	286	279	260	251
„ (Gouds.)	124	126	177	195	221	246	263	262
Koffie.....	94	118	174	169	154	128	125	125
Margarine ...	127	122	136	148	161	141	140	133
Meel (roggebl.)	85	144	130	130	231	156	—	—
„ (tarwebl.)	124	212	224	259	353	229	176	165
„ (boekw.)	105	324	362	314	352	295	252	229
Olie (boter) ..	94	235	409	381	271	174	163	165
„ (patent) ..	135	293	351	446	446	280	262	266
„ (raap)....	136	329	540	519	395	227	222	222
Rijst	116	125	122	169	328	184	156	153
Soda	83	267	417	283	417	183	167	167
Stijfsel	103	320	680	577	343	210	177	160
Stroop	100	179	193	200	207	189	179	175
Suiker (basterd)	89	116	120	147	218	158	129	125
„ (melis).	85	103	103	121	175	125	100	98
Thee	112	127	119	139	137	123	123	123
Vermicelli ...	121	272	266	300	338	290	252	234
Zeep (w. Brist.)	100	160	183	191	153	147	128	121
„ (zachte) .	87	121	117	275	321	142	129	129
Zout	80	110	190	160	160	130	130	130
Gemiddelde verhoudingscijfers.	114	195	228	239	264	202	191	187

Bij beschouwing van deze cijfers neme men in aanmerking, dat het voorkomt, dat een artikel tijdelijk door een of meer der 6 coöperaties niet werd verkocht, wat van invloed kan zijn op den loop der verhoudingscijfers.

De prijzen voor het jaar 1893 werden gelijk 100 gesteld.

Stand der cultures en uitvoer gedurende het vierde kwartaal 1921, in Suriname. ¹⁾ — De weersomstandigheden waren gunstig, het kleine regenseizoen is op tijd ingetreden. In December was de regenval overvloedig, nl. 324,8 mm.

De stand der cultures was over 't algemeen bevredigend. De cacao-oogst is, zooals zich liet aanzien, beneden dien van 1920 gebleven. De oogstvooruitzichten voor het 1e halfjaar van 1922 zijn thans vrij gunstig, hier en daar heeft de cacao te lijden van thrips, wat plaatselijk wel van eenigen invloed zal zijn op den oogst.

De Liberiakoffie staat eveneens goed, in het laatste kwartaal werd veel koffie geoogst, terwijl de oogstvooruitzichten voor 1922 ook goed zijn.

Voor den groei van het suikerriet was het afgelopen jaar gunstig, de suikeropbrengst was belangrijk meer dan in 1920. De stand der rietvelden is over 't algemeen goed.

De rijstooft is meegevallen, van de laat in het seizoen geplante rijst werd nog een bevredigende opbrengst verkregen.

Voor den aanplant van mais was het weer gunstig, de stand van dit gewas is goed.

Wat betreft den stand der kleine landbouwgewassen als bananen, cassaven, bataten enz. kan deze zeer verschillend genoemd worden.

Voor de aanplantingen op de compactere gronden was de regenval wel wat zwaar en heeft het gewas geleden; op de hoogere lichtere gronden staat het gewas goed.

¹⁾ Zie pagina 105 van den loopenden jaargang.

De uitvoer van groenten, aardvruchten en versche vruchten is in het afgelopen jaar belangrijk toegenomen. De uitvoer der voornaamste producten bedroeg in het 4e kwartaal:

		October tot December 1921	1920	Januari tot December 1921	1920
Balata	K.G.	257.986,5	142.981,5	461.437,5	432.728,5
Cacao	"	266.485,5	213.712	1.636.465	1.793.897
Koffie	"	778.176,5	229.888	1.514.009	981.681,5
Maïs	"	10.206	58.100	365.644	435.032,5
Suiker	"	4.816.400	2.973.061	9.565.417	7.299.773
Rum	l.	60.812	59.173,5	188.676	195.790
Melasse ...	"	—	162.863	53.760	283.067
Huiden	K.G.	—	—	9	14.454
Hout	M ³ .	2.091,3	423,5	4.016	3.761
Letterhout..	K.G.	4.014	2.468	71.946	56.588,5
Goud	Gram	93.901,4	91.583,9	291.347,5	458.739,8
Bataten ..	K.G.	14.757	41.066,5	258.035	12.496
Groenten ..	"	30	2.054,5	13.030	6.080
Vruchten ..	"	22.457,5	2.104	224.457,5	2.104

MAANDCIJFERS.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Februari 1922		Februari 1921	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders	42.716	f 1.801.422.000	35.376	f 1.779.948.000
waarvan door de H.-bank plaatselijk...	22.447	„ 1.525.870.000	15.972	„ 1.430.910.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	1.448	„ 12.147.000	1.132	„ 9.714.000

ONTVANGSTEN VAN SPOOR- EN TRAMWEGMAATSCHAPPIJEN NOVEMBER 1921.

(Ontleend aan „de Ingenieur“.)

Namen der Maatschappijen.	Personenvervoer.	Goederenvervoer.	Totale ontvangsten.	
			November 1921.	November 1920.
Maatsch. tot Expl. van S.S., N.C.-S., Noord-Brab. Duitse Spoorwegmaatschappij en Holl. IJzeren Spoorwegmaatschappij	f 6.774.000,—	f 7.997.000,—	f 14.771.000,—	f 16.596.659,—
Tramwegmaatschappij „De Meijerij”	—	—	27.597,59	31.567,69
Nederlandsche Tramwegmaatschappij	70.095,89	107.643,81	184.240,52	162.308,46
Rotterdamsche Electriche Tramwegmij.	86.499,19	219.220,48	305.719,67	302.741,33
Rotterdamsche Tramwegmaatschappij	558.325,45 ^{1/2}	—	558.325,45 ^{1/2}	532.615,68
Westlandsche Stoomtramwegmaatschappij ...	31.691,07	13.457,96	45.959,84	39.524,93 ^{1/2}
Zuid-Nederl. Stoomtramwegmaatschappij ...	11.901,07 ^{1/2}	62.752,65	75.496,89	58.512,08
Zuider Stoomtramwegmaatschappij	12.085,23	6.222,13	18.737,41	18.532,35
Electriche Spoorwegmaatschappij	108.352,74	216,61	108.569,35	104.795,43
Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij..	602.000,—	1.345.000,—	1.976.000,—	1.583.642,—
Oost-Java Stoomtramwegmaatschappij	—	—	—	—
lijn Modjokerto—Ngoro	—	—	21.700,—	21.300,—
lijn Soerabaja—Krian	—	—	102.100,—	93.700,—
Samarang—Cheribon Stoomtramwegmaatsch... Samar.—Joana Stoomtramwegmaatschappij ..	—	—	566.200,—	534.200,—
Serajoedal Stoomtramwegmaatschappij	—	—	430.200,—	377.300,—
lijn Maos—Bandjarnegara	—	—	71.400,—	74.100,—
lijn Bandjarnegara—Wonosobo	—	—	20.800,—	17.800,—
Deli-Spoorweg-Maatschappij	—	—	739.000,—	668.000,—
Madoera Stoomtramwaatschappij	—	—	166.000,—	154.000,—
Modjokerto Stoomtramwegmaatschappij	—	—	40.623,—	38.128,—
Nagekomen over September.				
Staatsspoorwegen in Ned.-Indië.				
I. Staatsspoorwegen op Java	f 2.512.490,—	f 3.529.267,—	f 6.490.155,—	f 5.875.352,—
II. Spoorweg ter Sumatra's Westkust	„ 113.980,—	„ 67.933,—	„ 200.906,—	„ 195.542,—
III. Tramwegen in Zuid-Sumatra.				
a. Palembanglijn	„ 29.523,—	„ 126.124,—	„ 158.699,—	„ 98.276,—
b. Lamponglijn	„ 19.702,—	„ 30.169,—	„ 30.386,—	„ 32.803,—
IV. Atjeh Stoomtram	„ 97.345,—	„ 67.826,—	„ 170.159,—	„ 143.809,—
Zuid Nederl. Stoomtramwegmaatschappij	„ 14.589,79 ^{1/2}	„ 22.099,64 ^{1/2}	„ 38.053,62	„ 41.615,06
October.				
Staatsspoorwegen in Ned.-Indië.				
I. Staatsspoorwegen op Java	f 2.505.404,—	f 3.502.649,—	f 6.742.695,—	f 5.823.819,—
II. Spoorweg ter Sumatra's Westkust	„ 111.964,—	„ 63.458,—	„ 190.329,—	—
III. Tramwegen in Zuid-Sumatra.				
a. Palembanglijn	„ 29.478,—	„ 120.803,—	„ 155.080,—	„ 110.353,—
b. Lamponglijn	„ 16.753,—	„ 8.306,—	„ 26.815,—	„ 38.272,—
IV. Atjeh Stoomtram	„ 93.237,—	„ 61.988,—	„ 159.984,—	„ 116.259,—

De ontvangsten der groote maatschappijen, die in „de Ingenieur” ontbreken, zijn aan het „Maandschrift Centr. Bureau Statistiek” ontleend.

HANDELSBEWEGING OVER DE MAAND JANUARI 1922

(volgens de groepen der naamlijst van goederen, opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

Groepen	Invoer		Uitvoer		Saldo Invoer		Saldo Uitvoer	
	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden
I Dieren en dierlijke producten	9.440.956	6.963.657	37.816.652	23.639.219	—	—	28.375.696	16.675.562
II Plantaard. voortbrengselen	225.601.882	37.143.334	188.249.569	14.853.017	37.352.313	22.290.317	—	—
III Mineralen, metalen en niet in andere groepen opgenomen fabrik. daarv.	810.280.873	27.991.128	206.830.355	7.528.997	603.450.518	20.462.131	—	—
IV Meel en meelfabrikaten	15.461.725	2.950.954	12.382.756	2.553.397	3.078.969	397.557	—	—
V Chemische producten, geneesmiddelen, verfwaren en kleurstoffen	17.789.697	4.052.304	6.311.112	2.912.165	11.478.585	1.140.139	—	—
VI Olie, hars, was, pek, teer en distillatieproducten van teer; fabrikaten van deze stoffen, n. a. g. ..	56.000.796	8.197.532	15.985.094	6.471.289	40.015.702	1.726.243	—	—
VII Hout en fabrikaten van hout en dergelijke stoffen; meubelen, v. a. s.	94.632.846	8.530.769	4.044.993	620.334	90.587.853	7.910.435	—	—
VIII Huiden, vellen, leder, lederwerk en schoenwerk	1.970.846	3.961.638	918.001	1.207.189	1.052.845	2.754.449	—	—
IX Garens, touw en touwwerk, weefsels en stoffen, kleederen en modewaren	7.224.395	22.059.114	3.128.460	9.121.260	4.095.935	12.937.854	—	—
X Aardewerk, porselein, pottenbakkerswerk, gebakken steen en andere kunststeen	93.728.394	2.259.758	4.065.321	505.508	89.663.073	1.754.250	—	—
XI Glas	6.361.802	1.465.907	1.727.989	500.486	4.633.813	965.421	—	—
XII Papier	7.832.187	2.434.975	15.418.042	2.142.044	—	292.931	7.585.855	—
XIII Voedings- en genotmiddelen, niet genoemd in de groepen I, II, IV en VI	19.470.677	8.855.210	18.478.548	7.124.415	992.129	1.730.795	—	—
XIV Rijtuigen, voertuigen, vaartuigen en luchtvaartuigen ..	3.350.039	3.168.406	1.676.732	1.890.746	1.673.307	1.277.660	—	—
XV Andere goederen dan gebracht onder de groepen I tot en met XIV	17.573.713	13.423.539	5.200.115	6.005.562	12.373.598	7.417.977	—	—
Totaal	1.386.720.828	153.458.225	522.233.739	87.075.628	864.487.089	66.382.597	—	—
Waarvan Gouden Zilver, al of niet gemunt (opgenomen in groep III)	13.403	962.557	17.640	969.181	—	—	4.237	6.624

OVERZICHT van de waarde van den In- en Uitvoer voor elke maand van het loopende jaar en de drie daaraan voorafgaande jaren, met uitzondering van Munt en Muntmateriaal, in guldens. *)

Maanden	Invoer				Uitvoer			
	1919	1920	1921	1922	1919	1920	1921	1922
Januari	75.073.388	256.207.615	214.136.278	152.495.668	41.321.453	135.932.785	115.835.310	86.106.447
Februari	106.229.028	233.591.043	170.369.270	—	44.543.205	113.309.645	120.956.498	—
Maart	148.758.852	187.916.138	213.830.220	—	52.660.723	68.210.466	107.204.662	—
April	189.565.086	203.592.812	195.772.602	—	50.827.142	99.448.337	108.819.697	—
Mei	257.009.336	298.514.162	168.114.951	—	96.168.708	170.393.137	93.818.710	—
Juni	258.183.821	345.402.373	188.559.719	—	126.270.353	179.478.445	120.815.908	—
Juli	274.264.390	314.861.366	170.674.007	—	133.623.129	177.114.162	105.420.129	—
Augustus	313.403.619	267.956.122	186.640.179	—	163.771.619	130.018.883	142.544.083	—
September	298.107.886	317.368.670	197.271.439	—	162.131.110	165.965.569	135.749.765	—
October	319.833.079	337.338.332	179.043.171	—	214.577.467	148.140.438	114.694.641	—
November	296.351.809	270.811.334	175.806.364	—	171.171.804	156.557.011	106.623.879	—
December	288.958.920	298.867.123	180.000.903	—	154.241.692	156.922.833	97.115.318	—
Totaal	2.825.739.214	3.332.427.090	2.240.219.103	152.495.668	1.411.308.405	1.701.491.711	1.369.598.600	86.106.447

*) In de Statistiek over December 1919 zijn de bedragen vermeld met inbegrip van gouden en zilveren munt en muntmateriaal.

RESUME UIT HET MONTHLY BULLETIN OF STATISTICS (LEAGUE OF NATIONS).

		Maandelijks gemiddeld			1921						1922
		1913	1920	1921	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Jan.
Productie van steenkool (1000 tons) ¹⁾	Engeland	5,617	4,477	3,200	3,866	4,215	4,055	4,313	4,543	4,595	4,497
	Ver. Staten	9,946	11,267	8,823	8,196	8,453	8,921	11,180	8,866	7,718	9,237
	Frankrijk ²⁾	786	667	741	759	740	774	787	755	820	—
	Duitschland ³⁾	3,887	2,527	2,607	2,532	2,584	2,649	2,826	2,672	2,692	2,118
Productie van ruw ijzer (1000 tons)	Engeland	869	678	221	107	96	161	239	276	279	293
	Ver. Staten	2,623	3,084	1,400	879	969	1,002	1,260	1,438	1,675	1,665
	Frankrijk ⁴⁾	434	276	280	267	255	244	256	295	301	312
	België	207	93	73	45	45	40	47	61	74	94
Scheepen op stapel eind der maand (1000 tons)	Engeland	1,957	3,709	2,640	Kwartaals-opgave	Kwartaals-opgave	Kwartaals-opgave	Kwartaals-opgave	Kwartaals-opgave	Kwartaals-opgave	Kwartaals-opgave
	Ver. Staten	148	1,310	216							
	Frankrijk	229	398	353							
	Italië ⁵⁾	125	364	394							
Import (netto)	Engeland 1000 £	54,931	142,861	81,748	71,396	78,583	78,524	74,356	79,436	76,108	68,029
	Ver. Stat. 1000 \$	146,405	427,579	201,075	171,688	188,507	172,518	181,603	211,027	237,373	216,000 ⁶⁾
	Frankrijk 1000 Frs.	701,778	2950,412	1962,373	1469,117	1731,294	2225,679	2226,951	2333,730	3154,264	—
	Italië 1000 Lire	303,803	1321,845	—	556,323 ⁸⁾	980,659 ⁸⁾	961,623 ⁸⁾	1,101,403 ⁸⁾	1,124,741 ⁸⁾	—	—
Export (binnenlandsche producten)	Engeland 1000 £	43,771	111,297	96,631	43,172	51,346	55,248	62,265	62,895	59,375	63,147
	Ver. Stat. 1000 \$	204,025	673,373	708,531	318,710	360,626	319,273	337,121	294,437	296,306	279,000 ⁶⁾
	Frankrijk 1000 Frs.	573,351	1869,563	1660,896	1563,055	1725,092	1774,653	1759,472	1748,654	2182,320	—
	Italië 1000 Lire	209,303	650,316	—	441,494 ⁸⁾	586,584 ⁸⁾	658,745 ⁸⁾	682,745 ⁸⁾	718,216 ⁸⁾	—	—
Scheepsbew.: Binnenkomschepen (1000 tons)	Engeland (geladen)	4,089	3,043	3,098	3,365	3,439	3,400	3,420	3,129	3,056	2,906
	Ver. Staten (gel. en ballast)	4,440	5,344	5,186	5,757	6,172	5,435	5,295	5,294	4,859	—
	Frankrijk (geladen)	2,876	2,399	2,275	2,229	2,610	2,584	2,646	2,276	2,757	—
Index-cijfers: Groothand.-prijzen	Engeland (Board of Trade)	100	313.9	202.2	198.2	193.9	191.0	184.4	176.4	171.3	167.2
	Ver. Staten (Bureau of Labour Statist.)	100	244	155	148	152	152	150.0	149	149	148
	Frankrijk (off. cijfer)	100	510.3	345.2	330.7	331.9	344.6	331.9	332.4	326.3	314.3 ⁶⁾
	Italië (Prof. Bachi)	100	624.4	577.5	520.0	541.8	580.0	599.1	594.9	594.6	577.2
Wisselkoersen: (jaarl. of maand. gem.) ⁹⁾	NewYork op Londen	100	75.23	79.10	74.53	74.96	76.50	79.65	81.47	85.10	86.71
	NewYork op Parijs	100	35.54	38.65	40.38	40.16	38.01	37.61	37.50	40.24	42.22
	NewYork op Rome	100	25.67	22.26	23.35	22.33	22.00	20.54	21.38	22.80	22.57

¹⁾ Wekelijksche productie, berekend op grond der maandlijksche productie.
²⁾ Inclusief bruinkool (75 000 ton in Januari 1921). Vanaf 1919 incl. Elzas Lotharingen. Vanaf 1920 inclusief Elzas Lotharingen en het Saargebied.
³⁾ Vanaf 1919 zonder Elzas Lotharingen. Vanaf 1920 zonder Elzas Lotharingen, het Saargebied en de Pfalz.
⁴⁾ Vanaf 1919 inclusief Elzas Lotharingen. ⁵⁾ Voorloopig cijfer. ⁶⁾ Inclusief Triëst.
⁷⁾ Vermindering tengevolge van de kolenstaking. ⁸⁾ Nieuwe schatting op grond der gedeclareerde waarden.
⁹⁾ Waarde der genoteerde geldsoorten in percenten der pariteit.

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

	November 1921		November 1920	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeninghouders op u ^o .	48.210	—	30.740	—
Aantal rekeninggen op u ^o	49.330	—	31.565	—
Stortingen	277.465	94.197.634	168.820	78.202.524
Overschrijvingen:				
a. bijgeschreven	177.657	259.814.980	87.950	160.657.412
b. afgeschreven	194.674	260.563.679	99.030	163.225.331
Afschrijvingen wegens chèques.	114.159	122.444.971	78.574	46.211.223
Totaal tegoed rekeninghouders op u ^o .	—	124.364.691	—	120.933.351

RIJKSPOST'SPAARBANK.

	1920	1921	1922
JANUARI			
Inlagen	f 12.199.346	f 12.788.203	f 10.800.336
Terugbetalingen ..	9.190.207	10.555.621	8.704.560
Tegoed der inleggers op ultimo	240.197.003	263.527.655	278.743.037
Nom. bedr. der uitst. staatschuldboekjes op ultimo	32.941.100	37.986.400	44.756.450
Spaarbankboekjes:			
Aantal nieuw uitgegeven	21.356	17.417	13.074
Aantal geheel afbetaald	7.167	8.609	7.547
Aantal in omloop op ultimo	1.834.247	1.900.222	1.925.779

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 4½ 1 Juli '15)	Zweeds. R.ksbk 5 10 Mrt. '22
Bel. Binn. Eff. 5½ 19 Oct. '20	Bk. v. Noorw. . 6 25 Jan. '22
Bk. (Vrsch. in R.C. 6½ 19 Oct. '20)	Zwits. Nat. Bk. 3½ 2 Mrt. '22
Bk. van Engeland 4½ 16 Feb. '22	Belg. Nat. Bk. 5-5½ 19 Mei '21
Duitsche Rijksbk. . 5 23 Dec. '14	Bank v. Spanje 6 4 Nov. '20
Bk. van Frankrijk 5 11 Mrt. '22	Bank v. Italië 6 20 Mei '20
Oostenr. Hong. Bk. 7 30 Nov. '21	F. Res. Bk. N.Y. 4½ 2 Nov. '21
Nat. Bk. v. Denem. 5½ 5 Nov. '21	Javasche Bank 3½ 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call. money
25 Mrt. '22	4 ³ / ₈	4	3 ¹ / ₄ 1)	4 ⁵ / ₈	—	4-4 ¹ / ₂ 1)
20-25 M. '22	4 ³ / ₈	4 ³ / ₄	3 ¹ / ₄ 1)	4 ⁵ / ₈	—	3-5 ¹ / ₂
13-18 M. '22	4 ³ / ₈	4 ¹ / ₂	3 ³ / ₈ 1)	4 ⁵ / ₈	—	3-4
6-11 F. '22	4 ¹ / ₄ 3 ³ / ₈	4-4 ¹ / ₂	3 ¹ / ₄ 3 ³ / ₈	4 ⁵ / ₈	—	3-5
21-26 M. '21	4 ¹ / ₄ 1)	4-5	6 ¹ / ₄	4 ⁵ / ₈	—	6-7
20-27 M. '20	3 ³ / ₄	4 ¹ / ₄	5 ³ / ₈ 3 ³ / ₄	4 ⁵ / ₈	—	6-14
20-24 Juli '14	3 ¹ / ₈ 3 ³ / ₈	2 ¹ / ₄ 3 ³ / ₈	2 ¹ / ₄ 3 ³ / ₈	2 ¹ / ₈ 1)	2 ³ / ₄	5 ¹ / ₂ 7 ¹ / ₂

1) Notering van 24 Maart 1922.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Londen opende deze week direct zeer vast en bleef tot in het midden der week sterk gevraagd, zoodat tot 11,61 a

11,62 werd verhandeld, daarna werd de vraag iets minder, maar de koers bleef vrij vast, slot ca. 11,58½. Parijs en België waren eveneens gezocht. België bleef echter vrij stationnair. Daarentegen was Parijs aan nogal sterke fluctuaties onderhevig en aan het einde der week niet onbelangrijk gestegen. Marken waren vooral in het begin der week weder zeer flauw. Voor 0,78½ werd verhandeld. Daarna trad, op Amerikaansche vraag, eenige verbetering in, maar heden was het aanbod weder overheerschend. Dollars zeer stationnair, 2,04—2,05. Ook de overige wisselkoersen zonder veel verandering; Stockholm 69,20—69,05—69,20; Kopenhagen 56,——56,30—56,20; Zwitserland 51,40—51,50; Spanje 41,10—41,30. Alleen Christiania veel vaster, 46—47,20. Indië wederom aangeboden, 97¼—98¼; 97¼—98,—; 97¼—97¼.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	Brussel **)	New York**)
20 Mrt. 1922	11.55½	23.70	0.88	0.04	22.29	2.63¾
21 " 1922	11.58	23.80	0.91½	0.03½	22.30	2.65
22 " 1922	11.60	23.92½	0.88	0.03½	22.41	2.64¼
23 " 1922	11.59½	23.92½	0.81	0.03½	22.25	2.64¾
24 " 1922	11.60	23.92½	0.78½	0.03½	22.25	2.64¾
25 " 1922	11.59½	23.92½	0.82½	0.03½	—	—
Laagste d. w. 1)	11.55	23.65	0.75	0.03	22.15	2.63
Hoogste " " 1)	11.62	24.02½	0.93	0.04½	22.50	2.65½
18 Mrt. 1922	11.48½	23.87½	0.94½	0.04	22.20	2.65½
11 " 1922	11.53½	23.75	1.03½	0.03½	22.16	2.64¼
Muntpariteit..	12.10	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48¼

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
1) Particuliere opgave. 2) Noteering van 17 Maart 1922.
3) Idem van 10 Maart.

Data	Stock-holm *)	Kopen-hagen *)	Chris-tiania *)	Zwitser-land *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
20 Mrt. 1922	69.15	56.—	46.20	51.52½	41.10	97¾-98½
21 " 1922	69.15	56.20	46.35	51.55	41.05	97¾-98½
22 " 1922	69.30	56.45	46.30	51.52½	41.15	97½-98
23 " 1922	69.20	56.30	46.30	51.50	41.30	97½-98
24 " 1922	69.20	56.30	46.85	51.50	41.15	97¼-97¾
25 " 1922	69.20	56.30	47.20	51.50	41.12½	97¼-97¾
L'ste d. w. 1)	69.—	55.90	45.90	51.40	41.—	97¼
H'ste " " 1)	69.40	56.45	47.30	51.60	41.40	98¼
18 Mrt. 1922	69.40	54.85	46.20	51.60	41.20	98¼
11 " 1922	69.25	55.60	47.25	51.35	41.55	98-98½
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

Termijnnoteeringen der Valuta-Kas.

Ecart tusschen termijnnoteering en contanten koers (week van 20—24 Maart 1922).

Londen.	Ult. Maart	Ult. April	Ult. Mei
Hoogste B Koers	agio 1½ ct.	agio 2¾ ct.	agio 4¼ ct.
Laagste B " "	" 1½ " "	" 1¾ " "	" 3¼ " "
Hoogste L " "	" 1¾ " "	" 3½ " "	" 5 " "
Laagste L " "	" 1 " "	" 2¼ " "	" 4½ " "
New-York.	Ult. Maart	Ult. April	Ult. Mei
Hoogste B Koers	agio ¼ ct.	agio ½ ct.	agio ¾ ct.
Laagste B " "	Pari	" ¼ " "	" ½ " "
Hoogste L " "	agio ½ " "	" ¾ " "	" 1 " "
Laagste L " "	" ¼ " "	" ¾ " "	" 5/8 " "
Parijs.	Ult. Maart	Ult. April	Ult. Mei
Hoogste B Koers	agio 5 ct.	agio 7½ ct.	agio 10 ct.
Laagste B " "	Pari	" 2½ " "	" 5 " "
Hoogste L " "	agio 5 " "	" 7½ " "	" 10 " "
Laagste L " "	Pari	" 2½ " "	" 5 " "
Brussel	Ult. Maart	Ult. April	Ult. Mei
Hoogste B Koers	agio 7½ ct.	agio 12½ ct.	agio 17½ ct.
Laagste B " "	Pari	" 5 " "	" 12½ " "
Hoogste L " "	agio 7½ " "	" 12½ " "	" 17½ " "
Laagste L " "	Pari	" 5 " "	" 12½ " "
Berlijn.	Ult. Maart	Ult. April	Ult. Mei
Hoogste B Koers	Pari	Pari	Pari
Laagste B " "	Pari	Pari	Pari
Hoogste L " "	Pari	Pari	Pari
Laagste L " "	Pari	Pari	Pari

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in £ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. frs.)	Zicht Berlijn (in ct. p. Mk.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
25 Maart 1922	4.38.50	9.03	0.30	37.87
Laagste d. week	4.38.—	9.98	0.30	37.80
Hoogste " "	4.39.87	9.07	0.37	37.90
18 Maart 1922	4.39.75	9.02	0.35	37.93
11 " 1922	4.35.12	8.91	0.39	37.77
Muntpariteit .	4.86.67	5.18¼	95¼	40¾

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Londen	Noteerings-eenheden	11 Mrt. 1922	18 Mrt. 1922	20—25 Mrt. '22 Laagste	25 Mrt. '22 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97¼	97¼	97¼	97¼
*B. Aires 1) ..	d. p. \$	45¾	45¼	45	45¾
Calcutta	Sh. p. rup.	1/3¾	1/3¾	1/3¾	1/3¾
Hongkong ...	id. p. \$	2/5¾	2/5¾	2/5¾	2/5¾
Lissabon ...	d. per Mil.	4½	5	4¾	5¼
Madrid	Peset. p. £	27.79½	27.95	28.10	28.30
*Montevideo 1	d. per \$	45	44	43¾	44½
Montreal....	\$ per £	4.51	4.54¾	4.49¾	4.54½
*R.d.Janeiro ..	d. per Mil.	7¼	7¼	7¼	7¼
Rome	Lires p. £	85¾	85¾	85¼	86¼
Shanghai....	Sh. p. tael	3/2¾	3/2¾	3/2	3/4
Singapore ..	id. p. \$.	2/3¾	2/3¾	2/3¾	2/3¾
*Valparaiso..	peso p. £	38.10	38.30	38.40	40.60
Yokohama ..	Sh. p. yen	2,2¾	2,1¾	2,1¾	2,1¾

*Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert.

NOTEERING VAN ZILVER

Noteering te Londen	te New York	
25 Mrt. 1922	33¼	64¾
18 " 1922	39¾	64¾
11 " 1922	32¼	64¼
4 " 1922	33	63¾
24 Febr. 1921	32	57¼
27 Mrt. 1920	71¼	126
20 Juli 1914	24¾	54¼

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 27 Maart 1922.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 102.377.585,99 B.-bk. " 36.635.671,64 Ag.sch. " 60.066.055,26	f 199.079.312,89
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—	—
Idem eigen portef.	f 44.661.770,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—	44.661.770,—
Beleeningen	H.-bk. f 53.403.092,78½ incl. vrsch. B.-bk. " 9.277.680,96½ in rek.-crt. Ag.sch. " 69.279.559,97 op onderp.	f 131.960.333,72
Op Effecten	f 111.661.967,78	—
Op Goederen en Spec.	f 20.298.365,94	131.960.333,72
Voorschotten a. h. Rijk	—	14.994.432,79
Munt en Muntmateriaal	—	—
Munt, Goud	f 56.238.205,—	—
Muntmat., Goud	f 549.714.842,74	—
	f 605.953.047,74	—
Munt, Zilver, enz.	f 5.884.847,30	—
Muntmat., Zilver	—	611.837.895,04
Effecten	—	—
Bel. v. h. Res. fonds.	f 5.331.447,—	—
id. van 1/8 v. h. kapit.	f 3.905.162,62½	9.236.609,62½
Geb. en Meub. der Bank	—	3.747.500,—
Diverse rekeningen	—	22.075.059,24
	—	f 1.037.592.913,30¼
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	—
Reservefonds	f 5.386.728,62½	—
Bankbiljetten in omloop	f 959.630.765,—	—
Bankassigatiën in omloop	f 2.292.872,18	—
Rek.-Cour. } Het Rijk f —	—	—
saldo's: } Anderen " 26.126.416,18	—	26.126.416,84
Diverse rekeningen	—	24.156.130,66
	—	f 1.037.592.913,30¼

NED. BANK 27 Maart 1922 (vervolg).

Beschikbaar metaalsaldo.....	f	413 488.371,50
Op de basis van $\frac{1}{2}$ metaaldekking.....		215 878.360,70
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is... ,		2.067.441.855,—
Verschillen m. d. vorig. weekst.:	Meer	Minder
Disconto's	8.094.460,77 $\frac{1}{2}$	
Buitenlandsche wissels	2.108.540,—	
Beleeningen		31.104.537,53
Goud	—	—
Zilver		1.270.676,72 $\frac{1}{2}$
Bankbiljetten.....		2.138.780,—
Part. Rek.-Crt. saldo's ..		1.111.664,49

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeschbare schulden
27 Mrt. 1922.....	605.953	5.885	959.631	28.419
20 „ 1922.....	605.953	7.156	961.770	38.892
13 „ 1922.....	605.953	6.863	985.189	28.474
6 „ 1922.....	605.969	6.800	999.511	29.098
27 Febr. 1922.....	605.969	7.127	987.389	30.812
29 Mrt. 1921..	621.434	16.687	1.036.816	44.069
27 Mrt. 1920..	634.165	10.426	1.013.315	106.440
25 Juli 1914 .	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schatkistpromessen rechtstreeks	Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dek-kings-percentage
27. Mrt. 1922	199 079	36.000	131.960	413.488	62
20 „ 1922	190.985	17.000	163.065	412.237	61
13 „ 1922	200.846	43.000	140.990	409.344	60
6 „ 1922	205.261	47.000	148.352	406.291	60
27 Febr. 1922	192.367	40.000	155.711	408.716	60
29 Mrt. 1921	192.699	53.000	215.637	420.779	59
27 Mrt. 1920	195.998	122.000	201.154	420.124	58
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	75

1) Op de basis van $\frac{1}{2}$ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	20 Maart 1922	27 Maart 1922
Aan schatkistpromessen..	f 428.890.000,—	f 438.140.000,—
waarv. direct bij Ned. Bk.	„ 27.000.000,—	„ 36.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	„ 297.498.000,—	„ 297.498.000,—
Aan zilverbons	„ 31.993.327,—	„ 31.378.892,—

Onder de vlottende schuld is begrepen:	
Voorsch. aan de Koloniën	„ 316.888.000,—
Voorschot aan Gemeenten	„ 31 Januari 80.707.933,50
te heffen Ink. belasting	„ 28 Februari 84.776.664,48

	20 Maart	27 Maart
Tegoed v. d. Postch. & G. dst	„ 38.577.088,45	„ 45.177.627,07

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegraphisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeschbare schulden	Beschikbaar metaal-saldo
18 Mrt. 1922	184.500		266.000	81.000	115.100
11 „ 1922	181.000		272.000	72.500	112.100
4 „ 1922	180.250		268.000	67.500	113.150
18 Feb. 1922	146.763	34.783	271.723	76.065	112.670
11 „ 1922	142.654	33.911	275.682	75.096	107.010
4 „ 1922	139.159	33.071	272.652	79.583	102.414
19 Mrt. 1921	225.081	11.761	329.435	138.861	—
20 Mrt. 1920	171.098	4.216	316.724	90.967	93.939
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Voor-schatten aan het Gouv. nem.	Diverse rekeningen 1)	Dek-kings-percentage
18 Mrt. 1922		161.580		7.600	***	53
11 „ 1922		158.890		4.100	***	52
4 „ 1922		153.850		1.600	***	54
18 Feb. 1922	36.591	15.144	102.362	—	28.031	52
11 „ 1922	36.978	13.565	102.310	—	36.885	50
4 „ 1922	37.090	13.946	104.814	—	39.643	50
19 Mrt. 1921	35.630	25.656	106.669	49.815	29.387	50
20 Mrt. 1920	16.297	15.613	152.571	20.862	41.895	44
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Basis $\frac{1}{2}$ metaaldekking.

DE SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulate	Andere opeschbare schulden	Disconto's	Div. rekeningen 1)
18 Febr. 1922 ...	1.474	2.063	908	1.091	1.104
11 „ 1922 ...	1.474	2.157	888	1.097	1.097
4 „ 1922 ...	1.474	2.206	612	1.096	1.097
28 Jan. 1922 ...	1.476	2.016	800	1.097	1.043
21 „ 1922 ...	1.476	2.069	848	1.099	1.053
14 „ 1922 ..	1.477	2.169	831	1.171	1.130
19 Febr. 1921 ...	1.231	2.172	830	2.011	163
21 Febr. 1920 ...	1.049	1.664	934	1.751	269
25 Juli 1914 ...	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulate	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
22 Mrt. 1922	128.780	121.704	299.798	28.500	260.254
15 „ 1922	128.775	121.758	300.339	28.500	260.804
8 „ 1922	128.764	122.234	300.413	28.500	260.579
1 „ 1922	128.762	123.093	298.811	28.500	261.366
22 Febr. 1922	128.762	121.546	298.276	28.500	260.516
15 „ 1922	128.763	121.753	302.403	28.500	264.833
23 Mrt. 1921	128.327	129.535	338.086	28.500	305.397
24 Mrt. 1920	115.783	101.137	326.572	28.500	307.581
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re-serve	Dek-kings-perc. 1)
22 Mrt. '22	48.465	86.397	21.860	120.330	25.525	17,95
15 „ '22	47.134	80.133	18.936	115.613	25.467	18,98
8 „ '22	50.549	80.919	15.169	123.097	24.980	18,06
1 „ '22	47.086	81.730	17.151	118.492	24.119	17,78
22 Febr. '22	48.546	81.639	27.808	109.947	25.666	18,62
15 „ '22	64.426	80.566	14.913	137.462	25.460	16,71
23 Mrt. '21	24.000	101.022	22.983	101.169	17.241	13,90
24 Mrt. '20	48.395	91.143	19.763	131.757	33.097	21,84
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{2}$

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehenskassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daaraan Goud	Kassen-scheine	Circulate	Dek-kings-perc. 1)
15 Mrt. '22	1.014.085	996.378	4.878.666	122.120.371	5
7 „ '22	1.013.508	996.379	5.156.001	121.930.166	5
23 Febr. '22	1.011.978	996.388	4.633.744	120.026.387	5
23 „ '22	1.010.816	995.688	5.618.709	115.797.213	6
15 „ '22	1.008.752	995.689	4.414.948	115.755.536	5
7 „ '22	1.008.112	995.569	5.573.398	116.606.017	6
15 Mrt. '21	1.100.492	1.091.609	22.947.266	67.484.759	36
15 Mrt. '20	1.123.258	1.091.363	13.332.490	42.504.635	34
23 Juli '14	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
15 Mrt. 1922	140.866.650	30.665.855	12.866.100	4.758.800
7 „ 1922	132.883.392	22.333.824	13.227.100	5.039.400
28 Febr. 1922	136.108.744	26.526.072	12.616.600	4.519.200
23 „ 1922	126.295.506	22.637.811	13.448.100	5.505.200
15 „ 1922	133.773.712	29.409.648	12.358.400	4.304.000
7 „ 1922	126.768.936	23.077.949	13.655.500	5.464.600
15 Mrt. 1921	53.398.423	20.967.890	33.404.400	22.890.200
15 Mrt. 1920	40.332.452	14.432.740	26.094.500	13.295.100
23 Juli 1914	750.892	943.964	—	—

V. BANK VAN NOORWEGEN.

(In millioenen Kronen.)

Data	Goud	Vorderingen op het buitenl.	Effecten	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rek. Crt.
15 Mrt. 1922..	147,3	47,0	10,1	432,9	368,1	153,3
7 " 1922..	147,3	47,8	10,1	429,1	373,8	146,7
28 Febr. 1922..	147,3	47,4	10,1	428,2	376,0	140,5
22 " 1922..	147,3	47,9	10,1	420,0	369,0	139,2
15 " 1922..	147,3	47,3	10,1	425,4	368,6	137,0
7 " 1922..	147,3	44,7	10,1	431,5	374,9	133,5
31 Jan. 1922..	147,3	43,3	10,1	433,2	378,1	130,8
23 " 1922..	147,3	42,0	10,1	435,5	375,0	134,5
16 " 1922..	147,3	37,3	8,8	429,6	382,4	119,5
7 " 1922..	147,3	36,3	8,8	445,9	394,4	124,8
31 Dec. 1921..	147,3	39,1	8,8	476,2	409,8	140,8
22 " 1921..	147,3	39,2	8,8	449,7	422,1	102,3
7 Mrt. 1921..	147,3	43,5	9,1	430,2	416,3	115,5
15 Mrt. 1920..	147,4	75,4	10,5	343,1	412,6	99,9
22 Juli 1914..	52,4	65,7	8,9	79,3	120,8	10,7

VI. BANKBUREAU VAN TSJECHO-SLOWAKIJE, verbonden aan het Ministerie van Financiën.

(In millioenen Tsjecho-Slow. Kronen.)

Data	Vorder. op de Oostenr.-Hong. Bank*)	Disconto's	Beleeningen	Vorderingen op het buitenl.	Circulatie	Rek. Crt.
7 Mrt. 1922	10096,7	1547,3	1487,5	381,9	10488,9	396,3
23 Febr. 1922	10096,7	1377,5	1467,3	399,7	10543,3	428,9
15 " 1922	10096,7	1335,5	1552,0	612,0	10757,1	490,6
7 " 1922	10096,7	1388,6	1528,1	768,7	11038,2	464,5
31 Jan. 1922	10096,7	1347,7	1522,6	880,0	11230,1	469,1
23 " 1922	10096,7	2008,0	1507,2	781,1	11047,5	1007,2
15 " 1922	10096,7	2254,9	1541,9	487,8	11471,2	797,8
7 " 1922	10096,7	2334,4	1744,0	560,4	11757,0	1035,6
31 Dec. 1921	10096,6	2511,3	1714,5	532,6	12129,6	652,5
23 " 1921	10084,5	2592,3	1713,4	730,5	11678,3	1089,8
15 " 1921	10084,5	2519,4	1717,1	737,1	11663,3	1202,3
7 Mrt. 1921	9526,2	1681,9	2072,9	615,0	10881,2	989,5

*) Bankbiljetten, rekening-crt.-saldi en schatkistbons.

VII. OOSTENRIJSISCHE BANK.

(Voornaamste posten in duizenden kronen.)

Data	Gouden buitenl. goud-wissels	Zilver	Disconto's en Beleeningen	Circulatie	Rek.-Crt.
15 Febr. 1922	1,793	5	45,175,540	238,665,668	86,079
7 " 1922	2,420	5	41,485,872	232,695,098	154,241
31 Jan. 1922	2,503	5	39,764,921	227,015,925	274,767
23 " 1922	2,936	5	34,296,405	203,163,556	742,199
15 " 1922	3,070	5	30,025,770	193,749,404	3,057,988
7 " 1922	3,258	5	29,785,477	182,269,162	5,799,646
31 Dec. 1921	10,017	5	30,040,275	174,114,747	6,951,279
23 " 1921	7,818	5	24,582,977	160,199,560	20,946,021
15 " 1921	9,440	5	22,988,281	142,871,798	16,435,642

VIII. HONGAARSCHE BANK.

(Voornaamste posten in duizenden kronen.)

Data	Gouden buitenl. goud-wissels	Zilver	Disconto's en Beleeningen	Circulatie	Rek.-Crt.
7 Mrt. 1922	12,860	595	25,192,554	26,903,418	2,525,097
28 Febr. 1922	12,839	596	25,456,067	26,758,321	2,353,785
23 " 1922	12,838	596	25,456,061	26,758,321	2,353,785
15 " 1922	12,833	596	25,227,618	26,041,683	2,165,774
7 " 1922	12,687	596	25,333,481	25,924,674	2,292,929
31 Jan. 1922	12,677	596	25,341,628	25,680,032	2,488,474
23 " 1922	12,676	596	25,184,103	25,144,748	2,795,138
16 " 1922	13,091	596	25,203,615	25,470,835	2,236,063
7 " 1922	12,249	596	24,779,604	25,109,135	2,138,174
31 Dec. 1921	12,245	596	25,017,637	25,174,941	2,239,914
23 " 1921	12,243	598	24,977,505	24,343,787	3,024,371
15 " 1921	12,257	598	25,525,770	24,299,856	3,620,976

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 24 Maart 1922.

Men begint zich op de internationale markten meer en meer op de conferentie van Genua voor te bereiden. Hoe

wel men in het openbaar slechts uiting geeft aan buitengewoon laag-gespannen verwachtingen omtrent de te bereiken resultaten, ligt toch diep verborgen de hoop en, in sommige gevallen, ook de stille verwachting, dat ditmaal iets positiefs tot stand zal worden gebracht, voornamelijk in verband met de aanwezigheid der Russen en, zij het minder officieel, van de Vereenigde Staten. Hieraan is het dan ook toe te schrijven, dat de beurs te Berlijn niet zoo overwegend lusteloos is geweest, als onder andere omstandigheden aangenomen had kunnen worden. Want de beslissingen van de Commission des Réparations waren bij uitstek geschikt, om het vertrouwen in een iets betere toekomst volkomen te schokken. Buiten de 40 miljard nieuwe belastingen, die door het „compromis” tusschen de partijen binnenkort in Duitschland doorgevoerd zullen worden, heeft de Commissie nieuwe heffingen verlangd, die een totaal van 60 miljard zullen moeten opbrengen. Daarenboven is de te Cannes bepaalde som van schade-loosstelling in haar geheel gehandhaafd. Het spreekt vanzelf, dat deze beide voorschriften nieuwe en heftige lasten aan handel en industrie zullen opleggen en dat tegelijkertijd de biljetten-circulatie uit de bekende gronden zal moeten toenemen. Ondanks de drastische verhooging van de dollarwaarde in Duitschland (het niveau is thans geklommen tot boven dat van November j.l.) is de markt voor industriële waarden dan ook ongeanimeerd geweest. De toekomst ziet er voor de nijverheid des te ongunstiger uit, omdat door de snelle daling van de waarde der Reichsmark, ook in het binnenland, de concurrentie-mogelijkheid der Deutsche industrie steeds meer afnemende is. Reeds dringen Engelsche steenkolen, Engelsch ruw-ijzer, enz. in Duitschland binnen, nu in Groot-Brittannië de loonen een dalende richting hebben aangeslagen, terwijl in Duitschland zelf het omgekeerde het geval is. Ook de toestand van de geldmarkt baart zorg. Tot nu toe heeft de industrie zich gemakkelijk van de benodigde middelen kunnen voorzien door een beroep te doen op de open markt, waar vrijwel iedere emissie met een eclatant succes werd begroet. Thans, nu telkens grootere kapitalen noodig zijn en bovendien de mogelijkheid tot concurreeren afneemt, is deze weg niet zoo gemakkelijk meer te bewandelen. Wel zal de industrie het nog een tijd lang kunnen uithouden door de groote reserves, die zijn aangekweekt en door buitenlandsche credieten (van het Nederlandsche creditet b.v., dat door de Treuhand-Gesellschaft wordt beheerd, is nog slechts een zeer klein gedeelte geplaatst), doch dit zal eenzijdig de positie van de nijverheid verzwakken en anderdeels groote valuta-risico's op haar schouders leggen (de buitenlandsche credieten toch worden in vreemde valuta verstrekt en moeten in diezelfde valuta worden afgelost). Het zou dus geenerlei verwondering hebben gewekt, als onder deze auspiciën een uitermate lusteloze stemming aan de beurs te Berlijn zou hebben geheerscht. Dat dit niet in zoo sterke mate het geval is geweest moet vermoedelijk worden toegeschreven aan de hierboven gereleveerde stille hoop, dat de conferentie van Genua zal inzien, dat de lasten Duitschland in een impasse helpen. De naaste toekomst zal moeten leeren, of die hoop eenigermate gerechtvaardigd is.

De overige markten van Europa hebben daarentegen eerder van een vaste tendens blij gegeven, met uitzondering dan van onze eigen beurs, waarop hieronder wordt teruggekomen. Vooral Londen is zeer opgewekt gebleven. De cijfers van den buitenlandschen handel van Engeland over Februari zijn juist bekend geworden en deze toonen inderdaad een zeer verheugend beeld. De invoer is sterk afgenomen en bedroeg slechts £ 69.37 miljoen tegen £ 76.49 in Januari en £ 97.01 miljoen in Februari v. j. De export is veel minder sterk teruggegaan (£ 68.51 miljoen tegen £ 71.60 in Januari 1922 en £ 76.22 miljoen in Februari v. j.), zoodat het import-surplus nagenoeg verdwenen is. Ten gevolge van dezen gang van zaken is de hoop op een herleving van den handel sterker geworden. Bovendien is de Engelsche regeering doende de binnenlandsche lasten zooveel mogelijk te verminderen. Het budget zal vermoedelijk onder de £ 900 miljoen blijven en reeds spreekt men over een belastingvermindering van 1 sh. per £ inkomen en over een verlaging van den accijs op thee en op suiker. Van andere zijden wordt echter aangedrongen op afbetaling van de buitenlandsche schulden voor tot belastingvermindering wordt overgegaan, ten einde de Engelsche creditwaardigheid te verhoogen. In ieder geval echter is de toestand zóó, dat de toekomst hoopvol kan worden tegemoet gezien en dit heeft op de beurs een verder stimulerende werking gehad. Ook de spoorwegen hebben in die opgewekte stemming gedeeld, doch dit was meer het gevolg van de concentratiebeweging op spoorweggebied. Zoo is thans een aansluiting tot stand gekomen

tusschen de London and North-Western en de Midland-spoorwegen; het proces zal ook wel verder op de andere systemen worden toegepast. Bovendien heeft de houding van de geldmarkt blijvend medegewerkt om de optimistische stemming te handhaven.

De beurs te Parijs was zeer kalm; hier was de stemming van afwachten veel sterker dan elders. Grootte variaties hebben zich niet voorgedaan, hoewel op enkele dagen de markt gedrukt was door de berichten uit Amerika in verband met de conferentie van Genua.

Te New York is de markt bij voortduring opgewekt gebleven, waartoe in de eerste plaats de berichten uit de industrie hebben bijgedragen. Bij de U. S. Steel Corporation wordt thans gewerkt met een capaciteit van 71 pCt., zijnde het hoogste niveau sedert het begin van het vorig jaar. In de eerste week van Maart werd nog slechts een capaciteit van 60 pCt. behaald en in Juli j.l. één van 29 pCt. De geboekte orders zijn thans 30 pCt. groter dan in Februari. De onafhankelijke maatschappijen hebben den prijs van stalen platen met \$ 3,— per ton verhoogd. Bovendien blijft de geldmarkt uitermate ruim. Het is bekend, dat de Regeering het verzoek tot de banken heeft gericht, haar op de hoogte te stellen, indien plannen bestaan tot het doorvoeren van buitenlandsche emissies. Thans is bekend geworden, dat dit verzoek in hoofdzaak is geuit ten aanzien van de Zuid-Amerikaansche plannen tot het emitteeren van obligaties; vermoedelijk is de Regeering van meening, dat er reeds voldoende factoren bestaan, die te eeniger tijd tot moeilijkheden kunnen leiden. Zoo heeft de republiek Salvador kortelings een leening van \$ 5 miljoen verkregen onder verpachting van de douane-ontvangsten. In Nicaragua is eveneens een Amerikaansche douane-contrôle ingevoerd, evenals in San Domingo en Haïti. Onlangs heeft Peru met de Guaranty Trust Company een contract afgesloten ter plaatsing van \$ 50 miljoen 8 pCt. obligaties, waarvan reeds \$ 15 miljoen zijn ondergebracht, terwijl met Argentinië wordt onderhandeld over een emissie van \$ 27 miljoen. Ecuador, Guatemala en Bolivia koesteren ook dergelijke plannen, zoodat het geen verwondering behoeft te wekken, indien van hoogerhand hierop de aandacht wordt gevestigd.

Te onzent is de fondsenmarkt zeer stil gebleven. Voor de staatsfondsenafdeeling geldt deze uitspraak mede, met uitzondering van de nieuwe staatsleening, waarin vrij groote omzetten plaats vonden tot voortdurend stijgende koersen. De notering is thans reeds gemonteerd tot ongeveer ¼ pCt. beneden pari, zoodat het voordeel van koerswinst bij uitloting bijna geheel verdwenen is. Wel een bewijs voor de populariteit, welke dit fonds zich in den korten tijd van zijn bestaan heeft kunnen veroveren, temeer, waar de aankopen voor buitenlandsche rekening, die kort na de emissie de markt krachtig stimuleerden, thans of verdwenen of zeer sterk verminderd zijn.

		20 Mrt.	23 Mrt.	27 Mrt.	Rijzing of daling.
5	% Ned. W. Sch. 1918	87 ⁹ / ₁₆	88 ⁷ / ₁₆	88 ¹¹ / ₁₆	+ 1 ¹ / ₈
4 ¹ / ₂	% " " " 1916	87	87	87	
4	% " " " 1916	79 ¹¹ / ₁₆	79	78 ¹³ / ₁₆	- 7/8
3 ¹ / ₂	% " " " " " " " " " " " "	68 ¹ / ₂	68 ¹ / ₂	68 ³ / ₄	+ 1/4
3	% " " " " " " " " " " " "	60	59 ¹ / ₂	60 ³ / ₂	+ 3/2
2 ¹ / ₂	% Cert. N. W. S. " " " " " " " " " " " "	51 ¹ / ₄	49 ³ / ₄	51	- 1/4
5	% Oost-Indië 1915 " " " " " " " " " " " "	91 ³ / ₄	92 ¹ / ₄	92 ¹ / ₂	+ 3/4
6	% " " " " " " " " " " " "	95 ¹⁵ / ₁₆	95 ⁷ / ₁₆	95 ³ / ₁₆	- 3/4
4	% Oosten Kronenrente " " " " " " " " " " " "	9 ³ / ₈	9 ¹ / ₂	9 ¹ / ₂	+ 1/8
5	% Rusland 1906 " " " " " " " " " " " "	9 ³ / ₁₆	9	8 ³ / ₄	- 7/16
4	% Rusl. bij Hope & Co. " " " " " " " " " " " "	9	8 ⁹ / ₁₆	8 ⁹ / ₁₆	- 7/16
4 ¹ / ₂	% China Goud 1898 " " " " " " " " " " " "	69 ¹ / ₈	68 ¹ / ₂	68 ⁹ / ₁₆	- 9/16
4	% Japan 1899 " " " " " " " " " " " "	64	64	64	
4	% Argentinië Buitenl. " " " " " " " " " " " "	64 ⁵ / ₁₆	64	64	- 5/16
5	% Brazilië 1895 " " " " " " " " " " " "	62 ⁹ / ₁₆	62 ⁹ / ₁₆	62 ¹ / ₂	- 1/16
7	% Staatsspoor " " " " " " " " " " " "	103 ⁷ / ₈	103 ⁵ / ₁₆	103 ¹⁵ / ₁₆	+ 1/16
7	% Amsterdam " " " " " " " " " " " "	103	103	103	

Het levendigst is de beurs nog geweest voor aandelen Redjang Lejong, die echter hun hoog peil van de vorige week niet hebben kunnen handhaven. Nadat de contramine in dit papier, bevreesd geworden, tot dekking is overgegaan, is de toen overgebleven bona-fide kooplust niet zeer groot meer geweest, zoodat een daling met vrij gevoelige koersverminderingen is ingetreden.

Ook de cultuurmarkt heeft nogal gefluctueerd, omdat men hier geen vaste leidraad heeft kunnen ontdekken. Terzelfder tijd, dat de noteringen voor Cubasuiker lager werden gemeld, ontving men hier het bericht, dat de V. J. S. P. biedingen van f 12,— per picol voor superieure hoofdsuiker heeft geweigerd. Deze twee tegenstrijdige momenten hebben de suikerafdeeling onzeker gemaakt, bij zeer beperkte omzetten.

Ditzelfde, was trouwens het geval met petroleumwaarden. De stemming hier was wel vast, voornamelijk in verband met de berichten omtrent een stijging der prijzen voor stookolie in de Vereenigde Staten, doch eenig élan was in de beweging niet te bespeuren. Het publiek onthield zich vrijwel geheel van zaken.

	20 Mrt.	23 Mrt.	27 Mrt.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	151 ¹ / ₂	149 ¹ / ₄	148	- 3 ¹ / ₈
Koloniale Bank	128	125 ¹ / ₂	125	- 3
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	135 ³ / ₄	133	132 ⁵ / ₈	- 3 ¹ / ₈
Rotterd. Bankvereniging ..	106 ¹ / ₂	105 ¹ / ₂	108	+ 1 ¹ / ₂
Amst. Superfosfaatfabriek .	40 ¹ / ₂	41 ³ / ₄	38 ¹ / ₂	- 1 ⁵ / ₈
Van Berkel's Patent	47	47 ¹ / ₂	42 ¹ / ₂	- 4 ¹ / ₂
Insulinde Oliefabriek	4 ³ / ₄	4 ¹ / ₄	4 ³ / ₈	- 3/8
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand	75	75	72	- 3
Hollandia Melkproducten ..	140 ¹ / ₂	143 ¹ / ₄	142 ¹ / ₄	+ 1 ⁸ / ₄
Philips' Gloeilampenfabriek	210	205 ³ / ₄	214 ³ / ₄	+ 4 ³ / ₄
R. S. Stokvis & Zonen	578	578	578	
Vereenigde Blikfabrieken ..	62 ⁷ / ₈	67 ³ / ₄	64 ³ / ₄	+ 1 ⁷ / ₈
Compania Mercantil Argent.	49	49	49	
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	158 ¹ / ₂	154 ¹ / ₈	153 ¹ / ₄	- 5 ¹ / ₄
Handelsver. Amsterdam	369	360 ¹ / ₄	361	- 8
Holl. Transatl. Handelsver.	21	21	21	
Linde Teves & Stokvis	77 ³ / ₄	75 ¹ / ₂	77 ¹ / ₂	- 1/4
Van Nierop & Co's Handel-Mij.	1 ⁹ / ₁₆	1	7/8	- 1 ¹ / ₁₆
Tels & Co's Handel-Mij.	22 ¹ / ₄	22 ³ / ₄	22 ¹ / ₄	
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	142 ¹ / ₂	140 ¹ / ₄	139	- 3 ¹ / ₂
Kon. Petroleum-Mij.	411 ¹ / ₄	413 ¹ / ₄	413 ¹ / ₄	+ 2
Orion Petroleum-Mij.				
Steaua Romana Petroleum	30	30	30	
Mij. .. Afgest. Aand.	40 ¹ / ₄	40 ¹ / ₄	40 ¹ / ₄	
Amsterdam-Rubber-Mij. ..	86 ³ / ₄	86 ¹ / ₂	84 ¹ / ₂	- 2 ¹ / ₄
Nederl.-Rubber-Mij.	51	48	46	- 5
Oost-Java-Rubber-Mij.	148 ¹ / ₂	146	141	- 7 ¹ / ₂
Deli-Batavia	284	273	261	- 23
Deli-Maatschappij	232	231	225	- 7
Senembah-Maatschappij.	361 ¹ / ₂	356 ¹ / ₄	347	- 14 ¹ / ₂

Rubbers en tabakken bleven eveneens stil, met een neiging tot reactie.

Het gebrek aan orders heeft eveneens eenigen teruggang op de scheepvaartmarkt veroorzaakt, ondanks de aankondiging van een dividend ad 10 pCt. op aandeelen Holland-Amerika Lijn. Onder de tegenwoordige omstandigheden kan een dergelijke uitkeering alleszins bevredigend worden genoemd, doch indien het publiek hierop niet reageert, kan van een gunstig effect op de koersen geen sprake zijn.

	20 Mrt.	23 Mrt.	27 Mrt.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	150 ¹ / ₂	149	147	- 3 ¹ / ₂
" " " " " " " " " " " "	136	134	133 ¹ / ₄	- 2 ³ / ₄
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij.	65	67	68	+ 3
Hollandsche Stoomboot-Mij.	44	44	44	
Java-China-Japan-Lijn	102 ³ / ₄	101	98 ¹ / ₂	- 4 ⁵ / ₈
Kon. Hollandsche Lloyd.	21 ¹ / ₂	21 ⁵ / ₈	21	- 1/2
Kon. Ned. Stoomv.-Mij.	73	72	68	- 5
Koninkl.-Paketaart Mij.	94	92 ³ / ₄	92 ¹ / ₂	- 1 ¹ / ₂
Maatschappij Zeevaart	69	70	66	- 3
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	105 ¹ / ₂	105	103	- 2 ¹ / ₂
Nievelt Goudriaan	136	134	133	- 3
Rotterdamsche Lloyd	138 ¹ / ₂	138	135	- 3 ¹ / ₂
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg“	67	67	67	
" " „Nederland“ ..	160	157 ³ / ₄	156	- 4
" " „Noordzee“	30 ³ / ₄	30 ¹ / ₄	29	- 1 ³ / ₄
" " „Oostzee“	64	64 ³ / ₄	61	- 3

Van industriele waarden bleven aandelen Philips Gloeilampenfabrieken vast, in verband met het gunstige jaarverslag. Daarentegen waren andere papieren in reactie, o.a. aandelen van Berkel, Centrale Suiker, enz.

De belangstelling voor Amerikaansche waarden is na het vleugje van opleving weder verdwenen. De markt voor deze fondsen is zeer stil geworden.

	20 Mrt.	23 Mrt.	27 Mrt.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry ..	161	161	167	+ 6
Anaconda Copper	110	106 ¹ / ₁₆	106 ¹ / ₂	- 3 ¹ / ₂
Un. States Steel Corp.	101 ¹ / ₂	101 ¹ / ₄	101 ¹ / ₄	- 1/4
Atchison Topeka	104 ¹ / ₂	104 ¹ / ₂	104 ¹ / ₂	
Southern Pacific	93 ¹ / ₄	95 ¹ / ₂	94 ¹ / ₄	+ 1
Union Pacific	147	147 ¹ / ₄	147 ¹ / ₄	+ 1/4
Int. Merc. Marine orig. Com.	17 ¹ / ₂	16 ¹³ / ₁₆	16 ⁹ / ₁₆	- 1 ⁵ / ₁₆
" " " " " " " " " " " "	75 ¹ / ₈	74 ¹ / ₄	74 ⁵ / ₈	- 1/2

De geldmarkt bleef zeer vast; prolongatie 4 ½ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

De daling der tarweprijzen heeft, behoudens enkele onderbrekingen, ook in de afgelopen week aangehouden en de markt is van het hoogste punt in betrekkelijk korten tijd circa 10 pCt. lager terechtgekomen. Deze val is niet alleen ontstaan door gebrek aan vraag in Europa na de zeer groote verschepingen der laatste weken. De exportlanden waarvoor toch deze groote uitklaringen eerder een reden tot stijging zouden moeten zijn, hebben de daling niet alleen gevolgd, maar veelal aangegeven. Argentinië en ook Australië hebben sedert den aanvang van dit jaar in een tempo verscheept, dat zij wel niet kunnen volhouden en er staat dus een vermindering der verschepingen binnen enkele weken te wachten. Daarentegen zullen dan de Canadeesche havens openen en zal in veel groter hoeveelheid de Canadeesche tarwe beschikbaar zijn. Angst voor te weinig tarwe voor den nieuwen oogst op het noordelijk halfrond behoort er werkelijk niet te zijn. Men leest herhaaldelijk beschouwingen over den markttoestand, die alle min of meer dezelfde overbekende factoren aanhalen, en nu eens bij den een tot een vaste, dan weer bij den ander tot een flauwe conclusie leiden. De moeilijkheid zit natuurlijk in de onmogelijkheid de relatieve waarde dier factoren af te meten en van alle moeilijk te benaderen cijfers, is dat der invoerbehoefden in Europa misschien wel het alleronzekerst. Daarom hechten wij aan eene schatting van Dornbusch, dat voor het 31 Juli eindigende oogstjaar de overschotten in de exportlanden 83 miljoen en de importbehoefden 79 miljoen Quarters zouden zijn, niet al te groote waarde. Waren die cijfers juist, dan zouden die nog eens de noodzakelijkheid aanwijzen van weer een grooten Amerikaanschen oogst, want niettegenstaande de goede oogsten in zoowel Noord- en Zuid-Amerika als in Australië, zou het overschot toch maar betrekkelijk gering zijn. Er zijn jaren geweest vóór den oorlog, dat de Vereenigde Staten bijna geen uitvoersurplus van tarwe hadden, doch toen voorzorg Oost-Europa op ruimen schaal in de behoeften. Het is dan ook geen wonder, dat de berichten betreffende de nieuwe oogsten veel belangstelling ontmoeten, en het feit, dat de goede berichten in de Vereenigde Staten aanhielden is wel de voornaamste oorzaak van de daling geweest. Intusschen zullen, ook al gaat alles goed, de prijzen maar niet eendeloos blijven dalen en het niveau is, ook al is het in het afgelopen jaar nog aanmerkelijk lager geweest, niet hoog meer. Aan schattingen van den nieuwen Amerikaanschen oogst mag men nog geen groote waarde toekennen. Voorloopig toonen zij wel verbeterende, doch toch nog kleine cijfers.

Wij spraken hierboven over Oost-Eurpa; ook in de afgelopen week werden weer eenige ladingen tarwe gekocht voor de Zwarte Zee en het spreekt van zelf, dat deze nieuwe koper met belangstelling gevolgd wordt, daar hij

de balans van aanvoer en behoefte geheel zou kunnen omgooien.

Intusschen werden vele ladingen in Londen met verlies verkocht. Het Continent toonde weinig belangstelling en de wrees, dat het Vereenigd Koninkrijk vele van de overkochte ladingen zou moeten opnemen, deed een zenuwachtige markt ontstaan. Ook de vrachtenmarkt toonde neiging tot dalen en in verband daarmee kwamen de offertes c.i.f. Europa aanmerkelijk lager af.

Voor maïs bleef de toestand zich vrijwel onveranderd bij een week geleden ontwikkelen. Noord-Amerika was flauw en de prijzen daalden aanmerkelijk, Argentinië trok zich van de Noord-Amerikaansche maïs niets aan en was bijna voortdurend vast. Vooral Antwerpen toonde groote belangstelling voor spoedige verlading en eenige ladingen werden tot volle prijzen geplaatst. Argentinië verscheepte slechts een geringe hoeveelheid, niettegenstaande de goede markt, wat wel duidt op geringe beschikbare hoeveelheid. Merkwaardig vroeg schijnt de nieuwe oogst ter beschikking te komen en indien men alle oogstberichten van het afgelopen jaar naast elkaar legt, begrijpt men niet, dat die oogst niet heel goed zou zijn. De verschepingen zullen ten slotte moeten uitwijzen, hoe groot de oogst werkelijk is, maar zoodra deze verschepingen inderdaad meer normale afmetingen aannemen, staat het vast, dat een prijsniveau van 30 à 50 pCt. boven de Noord-Amerikaansche maïs niet meer te handhaven zal zijn. Dit is trouwens reeds gedeeltelijk in de lagere prijzen voor Mei/Juni aflading gedisconteerd. De verschepingen van Noord-Amerikaansche maïs waren iets geringer, maar toch ruim voldoende en de meeste Europeesche markten toonen weinig animo, juist nu het togen den zomer gaat, veel te ondernemen.

Voor haver was de stemming meestal flauw en de omzet vooral op het Continent zeer klein.

Ook voor gerst bestond minder vraag en de prijzen liepen wat terug.

De vraag voor lijnzaad bleef beperkt; voor dadelijke levering was wel eenige belangstelling daar voorraden van lijnolie en lijnkoeken zeer gering waren. Amerika blijft olie betrekken, daar het gewijzigde tarief nog steeds niet is afgekomen. De verschepingen van lijnzaad waren klein.

Nederland. Er blijft voortdurend eenige vraag voor tarwe, vooral nu aanmerkelijk lager te koop was.

Maïs daalde bijna voortdurend in verband met lagere Amerikaansche prijzen. Tot de lagere koersen werd regelmatig verkocht. De aanvoeren waren zeer groot, de premie voor spoedige levering is geheel verdwenen. In de termijnmarkt blijven de omzetten vrij aanzienlijk.

In gerst werd een ander gedaan in Donausoorten, Amerikaansche tamelijk nominaal.

Haver flauw, met geringe vraag.

Lijnzaad zeer prijshoudend met goede prijzen voor onmiddellijke levering, wat aanleiding gaf tot verscheping van Engeland naar onze markt.

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe April	Mais April	Lijnzaad April
25 Mrt. '22	131 ¹ / ₂	57 ⁷ / ₈	36 ¹ / ₂	13,—	8,25 ¹ / ₂	20,30
18 " '22	138 ³ / ₈	62	38 ¹ / ₈	13,60	8,15 ¹ / ₂	20,80
25 Mrt. '21	150	63 ⁷ / ₈	41 ³ / ₄	17,20 ¹ / ₂	8,30 ¹ / ₂	14,80 ¹ / ₂
25 Mrt. '20	270	153 ⁵ / ₈	85 ³ / ₈	17,85	8,60	27,55
25 Mrt. '19	230	148 ⁵ / ₈	67 ⁵ / ₈	10,40	4,40	19,15
20 Juli '14	82	56 ³ / ₈	36 ¹ / ₂	9,40	5,38	13,70

¹) Mei.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	27 Maart 1922	20 Maart 1922	28 Maart 1921
Tarwe*	15,50	15,75	20,—
Rogge (No. 2 Western) ¹)	13,25	13,50	20,50
Mais (La Plata)	242,—	242,—	280,—
Gerst (48 lb. malting) .. ²)	215,—	221,—	278,—
Haver (38 lb. white cl.) .. ¹)	10,80	11,—	14,—
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad) ¹)	17,75	18,—	18,50
Lijnzaad (La Plata)	448,—	460,—	395,—

¹) p. 100 K.G. ²) p. 2000 K.G. ³) per 1960 K.G. ⁴) Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	20,25 Maart 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overreuk. tijdvak 1921	20,25 Maart 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overreuk. tijdvak 1921	1922	1921
Tarwe	28.554	134.974	179.806	5.517	6.732	7.111	141.706	186.917
Rogge	137	5.608	28.422	—	—	—	5.608	28.422
Boekweit	217	5.973	1.090	—	—	500	5.973	1.590
Mais	20.984	236.958	218.706	11.492	47.016	19.242	283.974	237.948
Gerst	2.567	23.597	65.306	100	2.059	1.987	25.656	67.293
Haver	4.645	14.804	1.325	50	50	430	14.854	1.755
Lijnzaad	1.078	37.577	28.302	1.370	25.526	37.374	63.103	65.676
Lijnkoek	4.017	41.960	39.110	287	757	8.875	42.717	47.985
Tarwemeel	381	9.310	4.359	75	2.897	1.070	12.207	5.429
Andere meelsoorten	417	2.872	9.800	415	1.460	649	4.332	10.449

SUIKER.

In Duitschland heeft hernieuwde intrede van winterwee de bewerking der velden vertraagd, hetgeen in vroegere jaren wel eens tengevolge had, dat men noodgedwongen, door met den uitzaai van andere gewassen niet gereed te komen, tot uitbreiding van den aanplant van suikerbieten besloot. Volgens F. O. Licht is in dit jaar echter deze kans gering, omdat de landbouwers zich van de opbrengst van graan en aardappelen grootere winsten voorstellen dan die van suikerbieten hun zoude kunnen opleveren. Het mag daarom als waarschijnlijk aangenomen worden, dat de dit jaar met beetwortelen te beplanten oppervlakte ongeveer overeen zal komen met die van verleden jaar, welke 333.000 H.A. bedroeg.

In Tsjecho-Slowakye is nog niet met zekerheid vooruit te zeggen of een ovengroote oppervlakte als verleden jaar bebouwd zal worden, terwijl men in Frankrijk hoofdzakelijk in de indertijd door den oorlog geteisterde streken eene uitbreiding verwacht.

De cijfers van Holland en België zullen vermoedelijk die van verleden jaar benaderen.

Zwitserland heeft in het afgelopen jaar circa 75.000 tons suiker geïmporteerd, waarvan bijna de helft uit Tsjecho-Slowakye. In de importstatistiek is eene duidelijke verschuiving in vergelijking met de voorafgaande jaren merkbaar, doordat in 1921 slechts ongeveer 15.000 tons van overzeesche landen aangebracht werden en Zwitserland zich zooals voor den oorlog weer grootendeels van Europeesche bietsuiker in zijne behoefte voorzag.

In Engeland wijzen de laatst gepubliceerde consumptiecijfers over de twee eerste maanden van dit jaar eene toename aan van ongeveer 30 pCt. tegenover de corresponderende van het vorig jaar en waren voorraden op ultimo Februari aanmerkelijk kleiner dan één jaar geleden, hetgeen uit de volgende statistiek blijkt.

Board- of Trade-statistiek:

	1922	1921	1922	1921
	Febr.	Febr.	Jn./Feb.	Jn./Feb.
	tons	tons	tons	tons
Import rietsuiker	122.893	64.532	197.911	141.572
" biet "	—	—	—	—
" geraffineerd	28.265	2.956	58.321	3.125
Totaal . . .	151.158	67.488	256.232	144.697
Voorr. in Entrepot	123.750	331.100	—	—
" Raffinrijen	17.900	23.000	—	—
Opbrengst "	66.525	85.432	148.272	163.140
Binnenl. consumptie	109.745	96.183	238.784	187.128
Totale export ..	492	21	1.246	506

De suikermarkten verkregen na den levendigen handel in de voorafgegane berichtsweek thans een aanmerkelijk kalmer aanzien.

Met 2½ c. c. & f. was te New York de topprijs voor Cubasuiker bereikt en verlaagden verkoopers hunne vraagprijzen sedert geleidelijk tot 2¼ d.c., waardoor echter slechts kleine zaken tot stand komen. De noteering voor Spot Centrifugals liep weer terug tot d.c. 3,86 en op termijn tot d.c. 2,48 voor Mei, d.c. 2,66 voor Juli, d.c. 2,82 voor September en d.c. 2,87 voor December.

Op Java bleef in het begin der week de vaste stemming gehandhaafd. In verband met de reactie in Amerika hield de vraag uit de consumptielanden geleidelijk op, en beperkte zich de handel op Java meer en meer tot de lokale speculatie. De Vereenigde Producenten verhoogden hunne limite voor Superieur tot f 12,—.

De laatste Cuba-statistiek luidt:

	1922	1921	1920
	tons	tons	tons
Weekontvangst t. 18 Mrt.	220.458	157.174	181.996
Tot. ontv. 1 Dec.-18 Mrt.	1.246.324	1.286.728	1.720.351
Werkende fabrieken . . .	178	191	189
Weekexport tot 18 Mrt. . .	149.383	91.169	98.435
Tot. exp. op 18 Mrt. . . .	578.837	607.552	1.177.957
Tot. voorraad op 18 Mrt.	882.509	749.005	545.560
Weekexport (Oude Oogst)	80.406	—	—
Tot. voorr. (Oude Oogst)	215.468	—	—

De oogstwerkzaamheden nemen bij gunstig weder thans een normaal verloop en de voorraden uit den ouden oogst verminderen ten gevolge van de in den laatsten tijd afgesloten verkoopen.

Ook hier te lande ondervond de markt de uitwerking van de reactie in Amerika en de noteeringen liepen dientengevolge bij niet onbelangrijke omzettingen in doornee f 1,— terug. Op het laatst werd genoteerd voor April f 23½ en voor Augustus f 22½.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per loopende maand	Londen			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per	Amer. Granulated c.f.	
			Junij Juli	Maart/April	
22 Mrt. '22	f 24,—	Sh. 53/6	Sh. 19/3	Sh. 20/9	\$ cts. 4,04
15 " '22	22¾/4	52/-	18/-	19/9	3,92
22 Mrt. '21	—	72/6	31/6	40/6	6,27
22 Mrt. '20	—	84/-	69/-	86/-	13,04
4 Juli '14	11¾/33	18/-	—	—	3,26

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	25 Mrt. '22	18 Mrt. '22	11 Mrt. '22	24 Mrt. '21	26 Mrt. '20
New York voor Middling ..	17,85 c	18,50 c	18,65 c	12,35 c	41,50 c
New Orleans voor Middling	16,50 c	16,75 c	16,75 c	11,50 c	40,25 c
Liverpool voor Fy Middling	10,89 d	11,— d	10,82 d	8,80 d	29,38 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen)

	1 Aug. '21 tot 25 Mrt. '22	Overeenkomstige perioden	
		1920—21	1919—20
Ontvangsten Gulf-Havens..	1286	1091	2516
" Atlant. Havens	3353	3749	3601
Uitvoer naar Gr. Britannië	1073	1220	2581
" " 't Vasteland.	3024	2440	2417
" " Japan etc..			

Voorraden in duizendtallen	25 Mrt. '22	24 Mrt. '21	26 Mrt. '20
Amerik. havens.....	1035	1371	1258
Binnenland.....	1211	1574	1155
New York	95	128	47
New Orleans	234	407	373
Liverpool	941	1027	1082

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,
Manchester, d.d. 22 Maart 1922.

Hoewel de prijs van Amerikaansche katoen blijft fluctueeren en zeer gemakkelijk den invloed van allerlei tegenstrijdige factoren ondervindt, blijft de markt toch vast en zijn de noteeringen opnieuw wat hooger. De industrie heeft wat meer gekocht en de berichten omtrent den nieuwen oogst zijn niet heel gunstig. Het slotbericht van het Censusbureau geeft den oogst van 1921/22 aan van 7.977.000 balen, wat men over het algemeen verwachtte en welke cijfers ook geen invloed op de markt hadden. De verdere loop van prijzen zal veel afhangen van de vooruitzichten van den nieuwen oogst, die trouwens nog wel eens zullen afwisselen. Op het oogenblik zijn de vooruitzichten op een grooten oogst zeker niet gunstig, doch er kan ten slotte nog veel veranderen. Berichten uit Alexandrië geven geen verandering aan in de positie van Egyptische katoen.

De garenmarkt begint meer leven te toonen en hoewel de prijzen slecht blijven, neemt de vraag toe en in enkele gevallen hebben spinners van Amerikaansche garens hun noteeringen zelfs iets kunnen verhoogen. Door de lage prijzen, die in den laatsten tijd voor manufacturen geaccepteerd zijn, zijn de wevers huiverig om meer te betalen, doch over het algemeen blijkt daar wel uit, dat de positie beter is. Bovendien is de vraag naar boomen en kettinggarens toegenomen, waaruit men wel zou afleiden, dat er ook meer weefgetouwen aan het werk komen. Ook voor export is de vraag verbeterd, doch de prijzen vooral van de Oostersche markten zijn in den regel beneden de vraagprijzen van de spinnerijen. Voor Bombay is iets gedaan in 30/2 enkel en in 40/2 voor maagarens, terwijl Madras en Calcutta 40er ruw koopen als de prijzen ten minste laag genoeg zijn. Ook is er meer belangstelling voor de fijnere nummers boven de 50er, terwijl voor het Continent nog al wat gedaan is, zoowel in cops als in bundels. Voor Egyptische garens bestaat weinig belangstelling en hoewel de prijzen vast blijven, gaat daarin nog heel weinig om.

De aanvragen van manufacturen nemen geregeld toe en de heele stemming van de markt is bepaald beter. Vooral van Indië komen nog al orders binnen voor dhooties, ruwe goederen en gebleekte shirtings en hoewel over het alge-

meen de biedingen niet verbeterd zijn, zijn verkoopers toch vaster gestemd en kan men niet meer zoo goedkoop terecht als eenige weken geleden. De stemming is over het algemeen dan ook vaster en dit heeft weer invloed op de vraag van de overzeesche markten, omdat daar allengs meer vrouwen schijnt te komen. Hoewel men dan ook nog niet kan spreken van hogere prijzen, is de stemming over het algemeen gunstiger dan geruimen tijd het geval is geweest.

15 Mrt. 22 Mrt.	Oost. koersen.	14 Mrt. 21 Mrt.
Liverpoolnoteringen.	T.T. op Indië	1/3 ³ / ₈ 1/3 ¹ / ₄
F.G.F. Sakellaridis 18.25 18,25	T.T. op Hongkong 2/5 ¹ / ₄ 2 5 ¹ / ₂	
G.F. No. 1 Oomra 6,90 7,30	T.T. op Shanghai 3/2 3/2 ¹ / ₄	

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Noteringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
25 Mrt. 1922	1.840.000	14.550	2.802.000	18.500	7 ⁵ / ₈
18 " 1922	1.865.000	14.025	2.732.000	17.400	7 ² / ₃₂
11 " 1922	1.909.000	13.625	2.695.000	17.400	7 ¹³ / ₁₆
25 Mrt. 1921	1)	1)	1)	1)	1)

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgeloopt week	Sedert 1 Juli	Afgeloopt week	Sedert 1 Juli
25 Mrt. 1922....	49.000	3.205.000	185.000	6.463.000
25 Mrt. 1921....	42.000	2.213.000	74.000	8.340.000

1) Feestdag.

THEE.

(Opgave van den makelaar J. van Eck.)

Bericht van den afloop Theeveiling op 16 Maart 1922. Aanbod in veiling bestond uit:

Heden:

6611, 20/4 kn. Java thee
2925 " Sumatra thee
328 " voor verk. rekening
127 " ex voorgaande veiling

Totaal.. 9991, 20/4 kn. thee.

1921:

17036, 20/4 kn. Java thee
916 " Sumatra thee
1833 " ex voorgaande veilingen

Totaal.. 19875, 20/4 kn. thee

Aanbod 1 Januari jl. tot heden	idem 1921	idem 1920
4 veilingen	4 veilingen	3 veilingen.
Java thee 39493 kn.	74473 kn.	57048 kn.
Sumatra thee 9427 " 1944 "	5603 "	
voor verk. rek. 616 "	1161 "	1542 "

Totaal 49536 kn. 77578 kn. 64193 kn.

Bij een zeer vaste stemming, had de veiling een vlug verloop, bijna alle theeën werden afgedaan, een feit, dat de laatste 2 jaren niet is voorgekomen.

Tot stijgende prijzen werden de Pecco's en Pecco Souchon's verkocht; waren zij begin veiling nog te koop voor 7 à 9 cts. boven taxatie, eind veiling worden voor die theeën van 12 tot 15 cts. boven taxatie betaald.

Goede middenkwaliteit Oranje Pecco's bedongen veelal 7 à 9 cts. meer dan in vorige veiling, de prima Oranje Pecco's brachten slechts 2 à 3 cts. meer op.

Was voor prima mooi getipt gruis het avans slechts 2 à 3 cts., voor middenkwaliteit en ordinair was het van 6 tot 10 cts.

De volgende veiling zal plaats hebben op Donderdag 6 April, het aanbod zal waarschijnlijk zijn 10800 kn. inclusief een partij te veilen voor verkoopers rekening.

COPRA.

De markt was heden wat flauwer gestemd, doch op de lagere prijzen ging vrij veel om.

Flinke partijen loco werden door consumenten opgenomen. De noteringen zijn:

Nederl.-Indische f.m.s. loco	f 29 ³ / ₈
Java f.m.s. loco	" 29 ³ / ₈
" " stoomend	" 29 ³ / ₈
" " Mei/Juli aflading	" 29 ¹ / ₂

27 Maart 1922.

RUBBER.

De prijzen vertoonden in de afgelopen week geen noemenswaardige verandering. Slechts zeer kleine fluctuaties kwamen voor. De kooplust blijft zeer gering. Zooals uit den afloop der Amsterdamsche inschrijving blijkt is er thans wat meer neiging om tot marktwaarde af te geven; ongeveer 80 tons werden van de aangeboden 160 tons verkocht.

De slotnoteringen zijn:

einde voorafgaande week:

Prima Crêpe Maart	44 c.	45 ¹ / ₂ c.
" " April/Juni	45 "	46 ¹ / ₂ "
" " Juli/Sept.	46 ¹ / ₂ "	48 "
Smoked Sheets Maart	45 ¹ / ₂ "	45 ¹ / ₂ "
" " April/Juni	46 ¹ / ₂ "	46 ¹ / ₂ "
" " Juli, Sept.	47 ¹ / ₂ "	48 "

27 Maart 1922.

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	IJzer Cleo. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
27 Mrt. 1922..	nom.	58.26	143.15/-	21.12 6	25 5/-
20 " 1922..	nom.	59.76	143.12 6	21.12 6	25.15/-
13 " 1922..	nom.	60.10/-	143.-/-	20.17 6	25.12 6
6 " 1922..	nom.	60.-/-	144.17 6	20 15/-	25 2 6
29 Mrt. 1921..	nom.	69.15/-	161.10/-	20.2 6	25 5/-
20 Juli 1914..	51 4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
20-25 Maart 1922	—	—	16 c. ²	4/3	24/-	24/-
13-18 " 1922	—	—	17 c. ²	4/3	25-	25-
21-26 Maart 1921	—	—	—	5/10 ¹ / ₂	36/3	36/3
22-27 Maart 1920	—	—	—	8/6 ¹	180/-	112,6 ¹
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 ¹ / ₄	1/11 ¹ / ₄	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rioier	Rotterdam	Gothenburg
20 25 Mrt. 1922	6,9	13,6	14/9	16/3	5/6	9/-
13-18 " 1922	6,9	14/3	15 6	15 6	5,6	9/-
21-26 Mrt. 1921	9/-	18 6	17/3	21/-	7/-	6,9
22-27 Mrt. 1920	—	62,6	75/-	38/-	—	—
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

1) Voor Britsche schepen 2) Per 100 lbs.

" Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Overige noteringen per ton van 1015 K.G.

RIJNVAART.

Week van 19 tot 27 Maart 1922.

In de afgelopen week was er meer aanbod van dan vraag naar scheepsruimte en de vrachten van Rotterdam naar de Ruhrhavens bewogen zich dan ook in dalende richting; de eerste helft der week werden de vrachter Rotterdam—Ruhr met 40/45 cents per last genoteerd, terwijl deze tweede helft der week tot 35 cents per last daalden.

Ook het sleeploon Rotterdam—Ruhrhavens bewoog zich in dezelfde richting; in het begin en midden der week bedroeg dit het 40 tot 45 cents tarief; einde der week daalde het sleeploon tot het 35 cents tarief.

Van de Ruhrhavens naar den Bovenrijn was de stemming eveneens flauw. Het sleeploon Ruhr—Mannheim bedroeg gedurende de afgelopen week Mk. 50,— per last. Scheepsruimte van de Ruhrhavens naar Mannheim werd tegen een daghuur van Mk. 1,— per ton aangenomen.

De vracht voor exportkolen naar Rotterdam bedroeg vanaf het Kanaal Mk. 50/55,—, vanaf de Ruhr Mk. 50,— per ton met vrij sleepen.

De waterstand was gunstig; Cauber Pegel noteerde einde der week Mtr. 2,45.

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM

BATAVIA

's-GRAVENHAGE

AMPENAN, BANDOENG, BOMBAY, CALCUTTA, CHERIBON, GORONTALO,
HONGKONG, KOBE, MAKASSAR, MEDAN, MENADO, PALEMBANG, PEKALON-
GAN, PROBOLINGGO, SEMARANG, SHANGHAI, SINGAPORE, SOERABAYA,
TEGAL, TJILATJAP, WELTEVREDEN.

Kapitaal f 55.000.000,—

Reserven f 47.750.000,—

J.C. GOUDRIAAN'S
INDUSTRIE- EN EXPORT-MIJ.

Motorlocomotieven
Transportwagens
voor alle doeleinden

AANLEG VAN
FABRIEKSSPOOR

— SPOORWEGMATERIEEL —

**FRANKFORTER
INTERNATIONALE
MESSE**
2-8. April 1922.

**JAARBEURS ALLER
INDUSTRIËN EN BEDRYVEN**
OPENING VAN HET
„HAUS DER TECHNIK“

Vertegenwoordigers voor Nederland:
Gebr. van Leer, Amsterdam,
Prins Hendrikkade 61-65. Kantoor 9-12 voorm.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Het vraagstuk van de geldruimte in Nederland en de
goudpolitiek van de Nederlandsche Bank

met bijlage:

Nederlandsch-Oost-Indië en de Gold-Exchange-Standaard
door **Mr. G. VISSERING**

Prijs f 1,50

STORK

AFD. DRIJFWERK

SELLER'S

Klemkoppelbussen
Kussenblokken
Hangers
Zelfsmerende Pilaarconsoles

**RIEM- en
SNAARSCHIJVEN**

Levering uit voorraad

MACHINEFABR. **HENGELO**
739

**KONINKLIJKE
MEUBELTRANSPORT-MIJ.
DE GRUIJTER & Co.**

—◆—

**DEN HAAG
AMSTERDAM ARNHEM**

—◆—

BERGPLAATSEN VOOR INBOEDEL

**DE RECORD SIGAREN
VAN NEDERLAND.**

IN
ALLE
KRINGEN
ROOFT MEN
BRAZILIAANTJES
LA CELESTA
SULEIKA
PAULUS POTTER
WILLIAM PITT
LORD DOUGLAS

VERKRIJGBAAR BIJ DE
VOORNAAMSTE WINKELIERS
FABRIKAAT F. VAN GARDINGE & CO
EINDHOVEN — HOLLAND

KONINKLIJKE STEARINE KAARSENFABRIEK GOUDA GOUDA

GOUDA KAARSEN — NACHT-, THEE- EN SCHEMERLICHT
STEARINE — KAARSENPIJT — OLEÏNE
CHEMISCH ZUIVERE EN ALLE ANDERE SOORTEN GLYCERINE